Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia: Brașov, piața mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. -- Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's Nachfolger*; *Anton Oppelik*, *J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*. Succursale de Reumanie; în Hamburg: *Karolys & Liebmann*.

Prețul inserțiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĚR DE DUMINECĂ 23)

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 3 franci. Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din lăntru și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti inainte.

Nr. 127.—Anul LIX. Brașov, Duminecă, 9 (21) Iunie 1896.

Cea mai nouă cursă.

In sĕptĕmâna acésta érăși ni-s'au dat câte-va dovedĭ pentru a ne convinge, de câtă rĕutate e stăpânită inima celor dela cârma statului față de noi Românii.

Acum se lucréză la făurirea unei legĭ, care are de scop a da Curiei din Budapesta puterea de-a judeca asupra tuturor proceselor și neînțelegerilor, ce s'ar ivi cu ocasiunea alegerilor de deputațĭ pentru dietă. Décă la făurirea acestei legĭ s'ar fi avut în vedere numai îndreptarea unor rele, după cum se ḑicea din partea celor ce au născocit'o, atuncĭ de bună sémă n'ar fi fost nimenea în potriva ei. Tótă lumea scie, că mai marĭ scandalurĭ, abusurĭ, fărădelegĭ și volnicii, de cum se întêmplă la noi cu ocasiunea alegerilor, nu se mai întêmplă dór nicăirĭ în lume. Cine n'ar fi dorit, decĭ, ca sĕ se aducă o lege, prin care sĕ se pună odată capĕt acestor rușinóse stărĭ de lucrurĭ și sĕ se curme ne mai pomenita demoralisare, ce se face la noi cu ocasiunea alegerilor?

Acesta se și ḑicea, că ar fi scopul noului proiect de lege privitor la jurisdicțiunea Curiei în afacerĭ electorale, despre care am amintit mai sus. Dér când și unde s'a mai pomenit, ca din glăvățină ungurésca sĕ iasă la iveală o lege, care sĕ n'aibă alt scop în vedere, decât dreptatea, sânțenia causei și fericirea cetățenilor?

Abia au întrat mai adênc deputații ungurĭ din dietă în desbaterea amĕnunțită a noului proiect de lege și s'au și ivit ghiarele pisicei, ce era ascunsă în sac. S'a vĕḑut adecă, că noua lege, la care se lucréză acum, nu are alt scop, decât întărirea partidei dela putere, ca nu cumva acésta sĕ fiă dată cumva înlăturĭ dela sacul cu grăunțele.

Mai ales un paragraf se află în noul proiect de lege, care tinde a lega mânile preoților și a-le pune scăluși în gură, așa, ca sĕ nu mai pótă nicĭ ḑice și nicĭ face nimic în interesul credincioșilor lor cu ocasiunea alegerilor de deputațĭ dietalĭ.

Décă s'ar adeveri, că în decursul celor trei lunĭ înainte de alegere preotul a grăit ceva în biserică séu în orĭ ce loc orĭ adunare cu caracter religios, prin care s'ar da vre o povĕțuire alegĕtorilor; séu décă preotul a amenințat pe cineva cu pedépsă din cealaltă lume în cas când n'ar vota așa și așa, orĭ că la o alegere de deputațĭ a folosit lucrurĭ sfinte, ca de esemplu cruce etc.: pentru tóte aceste fapte, ba chiar și décă numai ar fi părtaș, orĭ ar fi consimțit mai dinainte cu ele, preotul va fi pedepsit cu închisóre de stat până la un an și pe lângă aceea pedépsă în banĭ până la 500 fl. și perderea tuturor drepturilor politice.

Așa sună amintitul paragraf al noului proiect de lege, ce se desbate acuma în dietă. Va sĕ ḑică într'un timp de agitațiune, când în tóte cercurile, la tóte mesele și în tóte unghiurile stradelor se vorbesce de alegerea cutărui și cutărui deputat, cum de regulă se întêmplă cu ocasiunea alegerilor, preotul trebue încă cu trei lunĭ înainte sĕ-și astupe gura, căcĭ societățile, în carĭ se întórce el, ca de esemplu serbarea unei logodne, a unei cununii, sĕvîrșirea unei sfeștănii, înmormêntărĭ etc., tóte sunt mai mult séu mai puțin adunărĭ cu caracter religios, în carĭ grăirea unui singur cuvênt despre alegere ar puté sĕ-l înfunde în temniță. Tot așa de periculos este pentru preot a grăi cu cine-va și pe stradă, acasă séu în orĭ-ce alt loc, căcĭ ajunge sĕ-l scape gura de-a ḑice cui-va sĕ voteze după dreptate, căcĭ altfel „îl va bate Dumneḑeu", — pentru ca numai decât sĕ cadă în bucluc.

Acestea și alte mĕsurĭ asemenea l r cu drept cuvênt au produs mult sânge rĕu în sînul clerului, mai ales însĕ în sînul clerului catolic, căcĭ în contra lor este îndreptat deocamdată ascuțișul acestui nou proiect de lege. Se vede, că luptele așa numitei „partide poporale" a catolicilor i-au pus pe gând pe cei dela putere și de aceea vor prin acéstă lege sĕ se îngrădéscă în contra ei.

Dér, décă vom băga bine de sémă, ne vom convinge, că ascuțișul nouĕi legĭ este și cu mai multă asprime îndreptat în contra popórelor nemaghiare și mai ales în contra nóstră, a Românilor. Căcĭ bine scie Banffy și soții sĕi dela guvern, că poporul român nu are alți povĕțuitorĭ, decât pe preoții și învĕțătorii sĕi. Invĕțătorilor le pune scălușul în gură inspectorul unguresc de școle, ér preoților, cantorilor și tuturor persónelor bisericescĭ, câte le avem, vor sĕ le lege mânile prin noul proiect de lege, așa ca poporul român sĕ nu mai pótă primi dela conducĕtorii sĕi firescĭ nicĭ o povĕțuire în causa alegerilor, sĕ nu mai aibă cine-i împărtăși hotărîrile conferențelor nóstre naționale, sĕ nu mai aibă cine sĕ-l rețină dela biidul cu linte al contrarilor noștri, ci ei sĕ-l têrască la alegerĭ și sĕ se folosésca de poporul nostru ca de un instrument fără stăpân.

Étă cursa, ce ni-o prepară aḑi stăpânitorii ungurĭ dela Budapesta!

Dér nicĭ acésta n'are sĕ ne sparie. Nu este nicĭ o lege sub sóre, care sĕ pótă înăbuși glasul fratelui către frate. Sĕ scótem neghina din holda românéscă și sĕ strîngem între fiĭ adevĕrațĭ ai națiunei nóstre legăturile frăției și dragostei împrumutate, căcĭ atuncĭ tóte svîrcolirile dușmane nu vor puté dĕrîma întăriturile cetății poporului român.

Revista politică.

Contele Apponyi la monarchul. Alaltăerĭ Majestatea Sa a primit în audiență privată, în parlamentul sĕu din Buda, pe contele Albert *Apponyi* șeful partidei naționale din parlamentul ungar. In urma acestei audiențe s'au lățit diferite versiunĭ prin cercurile politice din Budapesta, că adecă în timpul cel mai apropiat se vor face marĭ schimbărĭ în viața politică ungară. Se afirmă, că în continuu decurg pertractărĭ secrete pentru de-a formula un *program comun*, pe care sĕ'l accepteze tote partidele stătĕtóre pe basa pactului din 1867, Mai departe se observă o mare deprimare și nemulțămire în sînul partidului guvernamental, din ceea-ce mulțĭ conchid, că membrii acestei partide ar voi în fine, sĕ se resólve pe cale pacĭnică neînțelegerile, carĭ împiedecă o fusionare a partidului liberal cu cel național.

*

Alianța balcanică. Regele Serbiei și prinții Bulgariei și Montenegrului s'au hotărît sĕ imiteze pe marile puterĭ europene, formând o nouă triplă alianță a statelor balcanice, în forma triplei alianțe a Germaniei, Austriei și Italiei. Tratările se urmĕză cu multă activitate între regele *Alexandru*, principii *Ferdinand* și *Nichita*, ér în cursul lunei Iulie o întrevedere a acestor trei monarchĭ în miniatură, va avea loc la Sofia, când se va pune basa alianței Slavilor din Balcanĭ. Cât s'ar părea de ridiculă, la prima vedere, acéstă nouă triplă alianță, ea devenind un fapt, marile puterĭ europene vor trebui sĕ țină cont de dênsa, deórece aceste trei micĭ state neputând tocmai impune Europei prin forțele armatelor lor, o vor ține însĕ în respect prin amenințările unei revoluțiunĭ teribile, ce aceste state ar putea sĕ provóce în Orient. Décă am judeca după limbagiul pressei sêrbo-bulgare, acéstă alianță ar avea de realisat idealurĭ naționale, și prin urmare ne putem aștepta la o politică în Orientul Europei, susținută în orĭ-ce cas de către Rusia, protectórea interesată a fraților slavĭ din Balcanĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

DRACUL.

Novelă de **V. R. Buticescu.**

Este drac orĭ ba? Este ḑeu! Dér el nu-i așa de urît pe cum îl fac babele. Dracul îi copil frumos. El n'are cóḑă de câne, nicĭ perĭ de lup orĭ de mâță, nicĭ córne de țap și copite de cal, și nicĭ nu șede ascuns în petri și în bolohanĭ. Dracul are chip de om frumos orĭ urît, după cum se întêmplă, mai de multe orĭ e frumos. Câte odată îi chiar ca un ânger, și atuncĭ te scóte din mințĭ. Cu cât îi mai frumos, cu atâta ai mai mare bucluc cu el. Și dracul âmblă printre noi, vine în casa nóstră, ne ține cu vorba, șede cu noi la masă, ni rîde în față și ne pórtă ḑiua cu lumină. Noi dăm mâna cu el, îl poftim sĕ șéḑă, îi âmplem păharul și el bea cu noi la masă. Așa-i dracul, numai sĕ-l cunoscĭ.

I.

Era o nópte de iérnă aspră și gerósă. Omĕtul scârțăia sub picióre, stelele sclipiau și lemnele crepau de ger. Era mieḑul nopții. Luna nu rĕsărise, dér de ḑarea omĕtului se vedea tot satul. In sat se vedeau trei lumine la trei case. O lumină era în capul satului de sus, altă în capul satul de jos și a treia în mijlocul satului. La casa cea dintâiŭ era o lumină mare, éră la celelalte numai câte o ḑare mică. Casa cea dintâiŭ avea stăpân bogat, la care ardea lumina pe masă; celelalte douĕ aveau stăpânĭ sĕracĭ, cărora le lumina numai ḑarea focului din vatră. La casa dintâiŭ jucau, chiuiau și beau pe 'ntrecute, póte că făceau nuntă; la celelalte douĕ case era tăcere adâncă, se părea că au murit cineva. In casa cea dintâiŭ din capul satului de sus ședea bogatașul Ion Ciupea; casa din capul satului de jos era o móră, în care ședea un biet fecior de morar cu bĕtrâna sa mamă ér în căsuța cea mică din mijlocul satului ședea o vĕduvă cu o copilă frumósă a ei și cu un câne și o mâță albă, că atâta era averea lor.

Ion Ciupea era om mare în sat. Era mare că avea banĭ, și unii ḑiceau că are și minte. Ion Ciupea cinstea Duminecile, âmbla la biserică, ducea prescurĭ, bătea mĕtănii și făcea pomene de sufletul morților. In biserică el ședea în strană și aprindea luminile. Stăpânii celorlalte douĕ case erau sĕracĭ și de mintea lor nu mai grăia nime. Mintea omului sĕrac n'are multă poveste.

Și vedețĭ, chiar despre aceste trei case se vorbia în sat mai mult decât de tóte celelalte.

Ion Ciupea era omul cel mai bogat din sat; morarul cel tînĕr era feciorul cel mai sdravĕn, și în căsuța cea mică ședea fata cea mai frumósă din sat. Și dóră de ómenĭ bogațĭ, de feciorĭ sdravenĭ și de fete frumóse vorbesce lumea mai cu drag. Și de Ion Ciupea clocotea tot satul, că l'au apucat nebunia sĕ se însóre la bĕtrânețe, și că fata cea mai frumósă ar fi logodită cu dênsul. Unii spuneau, că au vĕḑut'o pe Anuța cea frumósă plângênd, alții povesteau că Petrea Morarul șede tótă nóptea ca un nebun. Da la Ion Ciupea strigă și chiue tótă nóptea, vinul curge ca apa și el, stăpânul casei, benchetuesce cu prietenii ca un flăcău. Gândescĭ, că nu-i el.

*

E mieḑul nopții, și la masa lui Ciupea mesenii șed obosițĭ. Păharele sunt pline și capurile grele. Ion Ciupea șede în fruntea mesei și strigă: Mĕi tâlharilor, câțĭ sunteți? rótă pe lângă mine! Trei slugĭ amețite îl prinseră rótă.

— Vin, mĕi, calicii? întrebă Ciupea.

— Vin, ḑeu, bade Ioane, rĕspunse o slugă.

Ciupea sări în picióre și-i trase o palmă strigând: Da aducĭ tu vin pe masă! mie mi-i sete și tu ții gură cu stăpânul tĕu?

Sluga ridică un vas și-i turnă vin.

— Mĕi, calicule, strigă Ion bogatașul, câțĭ popĭ sunt în satul meu?

— Hehehe, rĕspunse sluga, numai unul bade Ioane.

— Mĕi mesenĭ, strigă éră Ciupea. Dumneḑeu are numai o slugă, Ion Ciupea are trei. Hurra, strigară toțĭ tovarășii, spărgând păharele și poticnindu-se în tóte părțile. Numai Ion Ciupea se ținea încă pe picióre și cele trei slugĭ îi tot umpleau păharele. La urmă bogatașul umplŭ paharele slugilor strigând:

Rutenisarea Bucovinei.

„*Gazeta Bucovinei*“ din Cernăuţĭ publică, după o fóie din Bucurescĭ, un articul de însĕmnătate asupra stărilor din Bucovina. In acest articul se dă o oglindă fidelă a situaţiunei Românilor bucovinenĭ faţă cu Rutenii şi se arată în mod fórte lămuritor cum se rutenisézā Bucovina. Pentru-ca cetitorii noştri de Duminecă sĕ-şĭ facă o ideiă despre prigonirile la carĭ sunt espuşĭ fraţii noştri din Bucovina, lăsăm sĕ urmeze aicĭ articolul de care vorbim. Étă l:

Infiinţarea unui gimnasiu rutén în capitala Bucovinei, fapt, care se va întêmpla în tómna anului curent, însémnă începutul unei ere nouĕ în viéţa poporului român din acéstă ţéră, însémnă o schimbare radicală a echilibrului în favorul Rutenilor, însémnă crearea unei stărĭ îngrijitóre pentru viitorul şi chiar pentru esistenţa naţiunii românescĭ din acéstă ţéră.

Cestiunea e decĭ importantă şi pentru némul românesc în deobşte; ea merită atenţiunea fie-cărui Român, care nu stă de tot nepăsător faţă de viitorul némului sĕu. Orĭ care Român e dator sĕ ia cunoscinţă despre acéstă însemnată cestiune.

Progresul elementului rutén prin desnaţionalisarea Românilor datéză de multe veacurĭ. Rutenisarea a început în Carpaţii Pocuţiei (adecă a părţii Galaţiei-orientale locuite de Huţanĭ) şi continuă în secolul acesta pe teritorul Bucovinei.

Toţĭ etnografii celebri cunosc acest fenomen, adecă repedea prefacere a Românilor în Rutenĭ.

Miklosich dovedesce lăţirea de odinióră a limbei românescĭ până peste isvórele Prutului, unde se află pretutindenĭ munţĭ, păraie şi sate cu numirĭ românescĭ. (D. ex. Păturnica, Rătunda, Petrosu, Copilaşii, Acrişóra, Spinu, Puşcariu, Ferescu şi altele, tóte în districtele Kutty şi Kossow din Galiţia). Analog se esprimă şi majorul Himmel şi Ficker, fostul şef al biroului statistic din Viena. Ér celebrul geograf Elisée Réclus scrie despre Bucovina: „..... mais le changement de régime politique en pour conséquence de repousser peu a peu l'élément latin vers le midi.....“ apoi: „Les roumains partout ailleurs envahissants ont dû céder en Bukovine sous la pression des populations ruthènes“.

Dér cine călătoresce prin Bucovina, n'are nevoe de astfel de dovedĭ. In părţile astădĭ rutenisate aflăm încă în multe sate, d. es. la Toporăuţĭ, Horoşăuţĭ, Şereuţĭ, Şubraneţĭ, Hliniţa etc., vr'o câţĭ-va ómenĭ bĕtrânĭ, carĭ mai sciu românesce.

Ér mai departe până la hotarul Galiţiei până la Orăşenĭ şi Chliveştĭ n'avem decât sĕ întrebăm ţĕranii mai în vêrstă: cum au vorbit părinţii séu bunii lor şi vom căpĕta rĕspunsul, că aceştia vorbiau românesce. Mai mult încă. Rezeşii din părţile acelea, chiar décă nu mai vorbesc altă limbă decât cea ruténă, se ţin şi astădĭ încă de Românĭ.

Aceste probe arată evident, că partea nordică a Bucovinei a fost odată românéscă. Astădĭ acele regiunĭ sunt înăduşite de slavism, care progreséză neîncetat spre sud.

E fapt constatat, că slavisarea se face prin rutenisarea Românilor, ér nu prin emigrarea din Galiţia, căcĭ emigraţii din Galiţia se deosebesc prin religia lor grecocatolică, care nu representă cel puţin până acuma încă o cifră impunĕtóre.

Ţĕranul român învaţă limba ruténă prin contactul sĕu cu rutenii. Ér ruténul la rêndul sĕu nu învaţă limba română. De unde se esplică acest lucru?

El e pe de-oparte urmarea agitaţiei rutene, care scie sĕ-i persuadeze pe Românĭ, că limba ruténă ar fi un idiom superior şi mai elegant; apoi el e şi resultatul nepăsării Românilor, carĭ până astădĭ nu posed destui conducĕtorĭ sincerĭ şi naţionalĭ.

Ca al treilea şi mai neînsemnat factor vine şi influenţa guvernului, despre care vom mai vorbì.

Décă ţĕranul a învĕţat rutenesce, el séu cel puţin copiiĭ sĕi se lapĕdă de tot de limba română, o uită complet. Aci vedem, că stadiul, unde un popor vorbesce douĕ limbĭ, nu póte sĕ se susţină decât timp scurt. In urmă rĕmâne învingătóre tot numai o limbă. Se adeveresce ceea-ce dice Elisée Réclus despre limba Baschilor din Francia: „Quand totus les indigènes parleront les deux langues, ils finiront par né gliger celui des deux idiomes qui lui sera la moins utile“.

Limba ruténă o vorbesc în Bucovina toţĭ funcţionarii şi alţii străinĭ. Prin urmare, ţĕranul, care scie deja amêndouĕ limbile, are mai mult avantagiu sĕ menţină cea ruténă şi póte uita cu mai puţină pagubă cea română.

Aşa se rutenisézā un sat după altul, şi zona ruténă progreséză repede spre hotarele Moldovei.

„Gazeta Bucovinei“ a adus adeseorĭ o muţime de fapte, de prigonirĭ şi ilegalităţĭ sĕvîrşite de către funcţionarĭ în contra limbei şi a naţiunei române.

E cunoscut în tótă lumea română casul cu şcóla din Ipoteştĭ, unde s'a întrodus în contra legii şi în contra concursului comunei limba ruténă; apoi rutenisarea şcolilor din Mihalce, Mologhia, etc.; respingerea scrisorilor românescĭ la oficiu; şicanele în contra studenţilor românĭ dela universitatea din Cernăuţĭ; numirea unui agitator rutean ca inspector al şcólelor poporale; şi o mulţime de casurĭ de acest fel.

S'au creat din fondurile statului stipendii pentru studenţii dela universitatea din Cernăuţĭ. Acelea sunt destinate după statutul fondaţiunii esclusiv pentru rutenĭ; pentru Românĭ budgetul statului a rĕmas închis.

Din fondul de disposiţie, care-'l votéză şi deputaţii „românĭ“, se susţine o gazetă ruténă, care se distribue gratuit între ţĕranĭ şi se sprijinesc societăţile rutene din Bucovina.

Naţiunea română e unica dintre popórele, ce trăesc în Austria, care *nu posede nicĭ o singură şcólă medie susţinută din fondurile statului.*

Pericolul cel mai nou, care ameninţă acum pe Românii Bucovinenĭ, este gimnasiul rutén, care se va deschide la tómnă în capitala ţĕrii Cernăuţĭ.....

Acum sĕ vedem ce pericol naţional se ivesce pentru Românii bucovinenĭ prin înfiinţarea gimnasiului rutén în Cernăuţ.

Acest institut are un caracter agresiv pronunţat. Românii nu posed decât patru clase românescĭ într'un colţ al ţerii, tocmai la graniţă: gimnasiul din Suceava. — In Cernăuţĭ, suburbiile sunt românescĭ, asemenea satele, carĭ îl încungiură, cel puţin cea mai mare parte. Românii din nordul Bucovinei, din districtele Cernăuţĭ, Siret şi Storojineţ sunt avisaţĭ de asemenea la acest oraş, décă voiesc sĕ învete la şcolĭ secundare.

Până acum ruternisarea însemna atâta cât: perderea limbei. Dér prin acel institut ea se va mai complecta, se va aprofunda, adecă cei carĭ vor învĕţa acolo, vor deveni rutenĭ, vor simţi ca rutenii. Profesorĭ rutenĭ nu-'s în Bucovina. Se vor procura din Galiţia. Copiiĭ educaţĭ de acestĭ rutenĭ vor deveni şi ei rutenĭ. Se vor întórce acasă prin satele lor, şi vor propaga acolo ideile lor rutene între ţĕrenĭ; rutenisarea va progresa şi mai repede.

Décă vor fi rutenisate aceste trei districte numite, atuncĭ rutenii vor face mai mult decât $^2/_3$ a ţĕrii. Restul Românilor de pe la Suceava şi Câmpulung — ca minoritate negligeată — n'ar mai puté sĕ resiste. Ţéra ar deveni *ţéră ruténă.*

Acesta ar fi efectul gimnasiului rutén.

Aceste perspective nu pot lăsa indiferenţĭ pe Românii de nicăirĭ. Décă vedem configuraţiunea ciudată, colţurile ascuţite ale Bucovinei, carĭ întră spre teritorul României de nord, *atuncia putem dice, că prin rutenisarea complectă a Bucovinei, streinismul bate aşa dicênd la uşile Moldovei-de sus.* Judeţele Dorohoiu şi Botoşanĭ vor fi incungiurate aprópe de tóte părţile de ţĕrĭ neromâne, judeţul Suceava va fi vecin cu strĕinĭ.

Nu credem noi în realisarea planurilor utopice ale Polono-ucrainilor, — însĕ cu tóte acestea, pericolul e mare.

Tóte aceste consideraţii au şi produs o acţiune energică între Românii bucovinenĭ, şi cu tóte că un meeting de protestare proiectat în contra gimnasiului rutén a fost împedecat, mişcarea se tot lăţesce.

„Societatea pentru cultura şi literatura română“ voesce sĕ înfiinţeze în Cernăuţĭ un asil pentru studenţii românĭ, carĭ cercetând gimnasiul nemţesc sĕ capete o *educaţie naţională* şi sĕ fie păstraţĭ pentru némul lor.

In împregiurările actuale acest institut, deşi însémnă numai începutul unei acţiunĭ şi nu póte sĕ înlocuéscă şi sĕ dispenseze de trebuinţa unui gimnasiu românesc — este totuşĭ de importanţă colosală pentru toţĭ Românii îngrijiţĭ de sórtea némului român în deobşte. Merită spriginul cel mai întins al tuturor patrioţilor românĭ adevĕraţĭ.

Românĭ stricaţĭ.

Leucuseştĭ, 3 Iunie v. 1896.

Onor. Redacţiune! In 19 Maiŭ v. c. dascălul nostru Iancu Barbulescu, vrênd a-se recomanda celor dela putere ca „jo hazafi“, a arangiat un maial „milenar“ cu *invitărĭ ungurescĭ.* Nu l'aşĭ fi ţinut vrednic a-l aminti, căcĭ o uscătură nu póte mult sĕ ne strice, décă tot acest dascăl vrênd sĕ trécă şi de un bun Român, n'ar fi învitat la maial preoţimea şi învĕţătorimea din giur, vrênd a-i pune pe toţĭ faţă în faţă cu renegaţii, făcêndu-i a-şĭ petrece cu ei fără voia lor. Pentru a-i înşela mai bine, Românilor li-s'au trimis invitărĭ tipărite românesce, dér din ele s'a lăsat afară cuvêntul „milenar“.

Dér scopul viclén a fost descoperit la timp de unii ómenĭ cu durere de némul lor. Chiar nicĭ bunul Dumnedeu n'a voit sĕ se întêmple cu preoţii şi învĕţătorii noştri un scandal ca acesta, trimiţêndu-ne pe ḑiua aceea plóiă, care a umplut de viéţă câmpurile şi sĕmĕnăturile, ér inimile lor de durere şi năcaz.

Maialul cu tóte astea s'a ţinut. Invitaţii „milenarĭ“ sosesc în trăsurĭ, de către Balinţ, sediul cercului protopretorial, în frunte cu deputatul cercului şi cu fibirĕul, de unde se vede, că ei au pus mare pond pe maialul „milenar“, căcĭ bine sĕ ne însemnăm, aicĭ era vorba ca sĕ arăte lumii, că toţĭ Românii de pe Begeiu, se bucură de venirea lor pe plaiurile acestea, simţesc, ca ei, şi sunt una cu ei şi sĕrbătoresc împreună venirea lor aicĭ prin joc, cântece şi voiă bună.

Vĕḑêndu-se amăgiţĭ în aşteptările lor, ca şi ploaţĭ, s'au întors înapoi, mai luând cu sine pe învĕţătorul „milenarist“ şi pe vestitul nostru popă Rozá Adám, care e sufletul lor şi care la începutul sĕrbătorilor „milenare“ a pus de s'au sloboḑit tréscurile şi a ţinut predică întru preamărirea lor. Şi apoi cu toţii s'au oprit la „Betlenház“, unde şi-au petrecut până la ḑiuă. Intre păhare şi într'un moment al uitării de sine maghiarisatul nostru „popă“ a ḑis într'un text, după ce mai înainte a înălţat guvernul până la al nouĕlea ceriu, că cui nu-i place în fericita Ungariă sĕ-şĭ ia catrafusele în ţéra românéscă.

La acest tămbălău a mai fost şi învĕţătorul în pensiune Ioan Iovanescu din Sudriaş, a cărui sgârceniă a ajuns prover-

---

— Mĕi calicĭ, cine sĕ trăéscă?

— Cine are mai multe slugĭ, ḑise o slugă.

— Vivat! rĕspunse Ciupea, şi păharele fură deşertate, apoi Ciupea le umplu éră.

— Cine sĕ trăéscă mĕi?

— Cel ce ce are mai mult în pungă! Păharele éră se golise şi éră se umplură.

— Cine sĕ trăéscă a treia óră? strigă Ciupea.

— Cel ce are mirésa cea mai frumósă pe pământ! rĕspunse o slugă. Ion Ciupea sări în picióre şi sărută pe acea viclénă slugă, apoi prinse a pocni din degete şi a juca prin casă, şi tovarĕşii ceilaţĭ încă se prinseră la joc.

— Mĕi, strigă bogătaşul, cine ţine pept cu mine?

— Nime, bade Ioane, rĕspunse unul.

— Mĕi, eu mĕsur banii cu dimerlia! Mĕsurĭ, bade Ioane!

— Mĕi, Dumnedeu are mai mult decât mine numai cu doi ferfelicĭ. Tovarĕşii rîseră cu hohot şi fiă-care apucă păharul în mână.

— Dintr'o duşcă, băeţĭ, strigă Ciupea; toţĭ goliră păharele şi, cum le goliră, se resturnară pe jos.

* *

Pe feréstra morii lui Petrea Morarul se strecura o lumină slabă din ḑarea focului de pe vatră. Şi acolo erau ómenĭ beţĭ, dér nu de vin, ci de durere. Stăpânul morii Petrea şedea cu mamă-sa şi povestea. Bĕtrâna torcea pe vatră, ér' Petrea şedea pe o laiţă cu capul în mânĭ, şi unul pe altul se întreceau în suspinurĭ.

— Nu te supĕra, puiul mamĕi, nu te supĕra, că supĕrarea îl debóră pe om ca bóla. Mai sunt fete în lume şi bune şi frumóse, tótă pasĕrea îşĭ află soţ în lumea asta mare. Un fecior ca tine sdravĕn, sănĕtos şi harnic şi bun la vorbă îşĭ află nevastă şi 'n codru.

— Sciu, mamă dragă, dér vedĭ, décă începĭ a crede ceva, aşa de rĕu îţĭ pare sĕ-ţĭ părăsescĭ credinţa. Şi eu credeam, că Anuţa va fi a mea, credinţa acésta îmĭ era sfântă şi-mĭ cade greu sĕ o părăsesc. Sĕrac sunt eu, sĕracă-i Anuţa, sĕracĭ suntem amêndoi, dér eu n'aşĭ schimba-o pe averea lumii întregĭ. Ba mie mi-se părea, că ei mai bine i-ar sta lângă mine decât unei fete bogate şi fudule pe pământu şi boii tătâne-sĕu.

Petrea tăcù. Bĕtrâna tocmi tăciunii pe foc. In móră se auḑi ucenicul strigând ca de sub pământ: tórnă mĕi în coş! Petrea începù ér a grăì:

— Dér de alta îmĭ pare tare rĕu. Anuţa ḑicea adese-orĭ în şagă, că numai o babă este în lume, de rĕul căreia m'ar lăsa, adecă mórtea. Şi écă, când colo, trece o ḑi, trec douĕ, şi vine vestea ca trăsnetul, că Anuţa se mărită.

— După cine?.. întrebă repede mama.

— Vedĭ bine, rĕspunse Petrea, asta-i vorba că adecă după cine? După Ion Ciupea, un bĕtrân, un venetic, un fariseu, de care nime nu scie de unde-i, cine i-a fost tată, unde-i este ţéra, cum şi cu ce a crescut.

Mama lui Petrea ḑimbì cu amărăciune, apoi ḑise: Ciupea are banĭ fĕtul meu, şi tu sci dóră că banul îi odorul dracului. Cu banul cumperĭ cinste, cumperĭ dragoste şi suflet de om.

— Lasă, mamă, ḑise Petrea, nu-mĭ aduce aminte, că mi-se spintecă inima de durere. Anuţa se jura şi eu îi credeam. Şi acum ea gata-i sĕ se mărite — după cine?... după cine, mamă dragă? După Ion Ciupea!

— Petre, ḑise mama, faţa banului e frumósă şi amăgitóre. Cine se uită mult la ban, acela ameţesce şi îşĭ perde capul. Póte şi Anuţa s'a uitat mult la banii lui Ciupea, de şi-a perdut vederea. Las'o, dragul mamei, ieţĭ gândul dela dênsa şi ḑi, Dumnedeu sĕ-i dee noroc.

Petrea suspină, éră bĕtrâna vorbì mai departe: Şi ţie ţi-a venì norocul fătul meu, că norocul e ca un călĕtor, el umblă, tot umblă, se bagă 'n casă şi icĭ şi colo, şi nu alege între ómenĭ bogaţĭ orĭ sĕracĭ. Norocul nu-i de la ómenĭ, ci dela Dumnedeu, el îl trimite, nu ómenii.

— Ei, da nu mĕ rabdă, ḑise Petrea, nu mĕ rabdă dragostea Anuţei sĕ n'o întreb măcar ce face, ce vrea şi încotro vrea sĕ mérgă.

— Las'o, rĕspunse bĕtrâna, las'o sĕ mérgă, dragul mamei, nu-i sta 'n cale,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

bială. De aceea nicĭ nu ne prinde mirarea, că s'a dus, sciindu-se p'aci, că el numai atuncĭ se satură, când mănâncă și bea pe banii altora.

In 8 Iunie n. ḑiua întronisării mileniului, în urma ordinului mai înalt, poporul nostru a fost oprit de-a lucra; toţĭ se întrebau, că óre ce va mai fi și acésta, de nicĭ lucra nu ne este iertat, cu tóte că în Dumineci și alte sĕrbătorĭ de-ale nóstre nimenea nu ne are grija. Am puté sĕ și lucrăm.

Tot în ḑiua aceea, séra, întru cinstea mileniului, amărâtul de dascăl cu musica și cu coriști au cutrierat uliţele, strigând într'una „Eljen". Rușine sĕ le fiă! Despre ei Vĕ mai pot scrie, că nu s'au genat a merge la Budapesta, seducênd și pe unii din poporenĭ. X.

Adunarea Reuniunei învĕţătorilor românĭ din giurul Gherlei.

Ocna-Deșiului, 1 Iunie 1896*).

In 26 Maiŭ, adecă a 3-a ḑi de Rosale s'a ţinut în comuna Thetiŭ, tractul Buzei, comit. Solnoc-Dobâca, adunarea generală anuală a „Reuniunei învĕţătorilor românĭ gr. cat. din jurul Gherlei".

La 7 óre dim. s'au adunat membrii Reuniunei și poporul din acea parochiă la s. Biserică, unde s'a celebrat s. liturgia și s'a făcut invocarea spiritului Sânt de către d-l Illariu *Boroș*, prof. prep. și vice-president al Reuniunei, fiind însoţit de d-l protopop și paroch Ananie Hossu. Corpul învĕţătoresc a esecutat în cor tóte cântările. La finea s-tei liturghii Magf. D-n Ioan *Papiu*, canonic și president al Reuniunei, prin o vorbire mĕdnósă încurăgiéză și îndémnă poporul, ca sĕ-și iubéscă Biserica și scóla și sĕ jertféscă tot cât îi stă în putinţă pentru susţinerea acelora, fiind-că aceste două sunt focularele luminei și fundamentul fericirei poporului nostru, totodată îi învită a lua parte și la adunare.

La órele 9 a. m. s'au adunat membrii Reuniunei la D-l Mureșianu, marele posesor din acea comună, unde s'a întocmit șura d-sale ca locul pentru ţinerea adunării, fiind „scóla prea mică. Membrii învită prin o comisiune pe Magnf. D-n președinte de a veni la adunare. Venind d-sa însoţit de toţĭ membrii comitetului, fŭ primit cu strigărĭ de „sĕ trăéscă" din partea membrilor.

Presidentul ocupându-și locul, prin o vorbire fóte însufletită deschide adunarea. Membrii îĭ rĕspund cu „sĕ trăéscă".

Inainte de a întra în materiă, adunarea s'a simţit îndemnată a-și esprima și cu acéstă ocasiune simţĕmintele sale de alipire și supunere faţă de patronul Reuniunei, Ex. Sa D-l Episcop diecesan, ce 'i-s'a și comunicat numai decât pe cale telegrafică. După acésta s'a dat loc următórelor agende oficióse:

1) S'a statorit numĕrul membrilor presenţĭ. Cu părere de rĕu sunt silit a aminti, că tare puţinĭ s'au presentat, ba unele tracte n'au fost representate prin nicĭ un învĕţător; aceste tracte sunt următórele: al Alpretului, Reteagului, Surducului, Giulei, Lăpușului și al Vadului. Acéstă tristă constatare numai spre onóre nu le póte servi d-lor membri. Pe lângă membrii Reuniunei au mai participat ca óspeţĭ și câţi-va d-nĭ preoţĭ și posesorĭ marĭ din acel jur, precum și d-l Gajzagó Vilmos, protopretor.

2) S'a cetit raportul despre activitatea comitetului central al Reuniunei în anul școl. 1895/6, care s'a dat unei comisiunĭ de 3 membri spre censurare.

3) Ar fi trebuit sĕ se cetéscă disertaţiunea premiată, dér cu durere trebue sĕ arat, că deși au fost două premii puse de D-l president (unul de 25, ér altul de 15 coróne) și unul de Reuniune (un galben), nu s'a presentat, decât un singur elaborat, dér și acesta, sosind după terminul arătat în concurs, nu s'a putut lua în considerare; la premii se va escrie un nou concurs pentru anul școl. viitor. Din acésta se vede, că instinctul laboriositătii, durere, nu prea e înrădĕcinat în d-nii membri. S'au premiat însĕ două tractate practice din fondul reuniunei, anume al d-lui Ioan Brăthinaș din Nima și al d-lui N. Latiș din Buza.

4) S'au ales următórele comisiunĭ constătătóre din câte trei membrii: a) pentru censurarea raportului și propunerilor, b) pentru revederea raţiunilor și statorirea budgetului, c) pentru colectarea taxelor și d) pentru critisarea esamenului. Cu acésta se termină ședinţa primă, urmând, după o mică pausă, a doua ședinţă, adecă luarea esamenului și critisarea lui.

La 11 óre a. m. s'a început ședinţa a doua cu luarea esamenului cu școlraii din parochia sus amintită. Resultatul esamenului nu ne-a prea bucurat, deóre-ce a fost *forte slab*. S'a observat, că învĕţătorul de acolo, *Chifor Curtean, afară de limba ungară, altceva n'a propus mai nimic.*

Ca sĕ fiă informaţĭ on. cetitorĭ despre acest esamen, numai atâta voiŭ aminti, că copiii rĕspundeau bine din Istoria patriei despre Arpad și consoţii, dér când pe unul îl întrebaiŭ sĕ-mĭ spună, că pentru-ce se numesce el Român și de unde ne tragem noi Românii? — a rĕspuns, că nu scie, ér d-l învĕţător ne ḑise, *că aceea n'a învĕţat'o.*

Poesii române n'au sciut cór una și nicĭ aceea nu prea bine, ér ungurescĭ, ca „*madjar vadjok*" și altele, le chiuiau ca Sĕcuii, când vĕd pupăza în bortă. Protocólele prescrise au lipsit cu totul și așa n'am putut sci numĕrul celor obligaţĭ, înscrișĭ și absenţĭ. Diar de prelegere, care sĕ arete când și cât a propus, n'a fost ca'n palmă, ér că fost'a controlat peste an de directorul școlar, nicĭ de urmă nu i-am dat.

Numai atâta întreb, óre un protopop ca M. O. D. Hossu, ale cărui simţĕminte naţionale și iubire de neam nu le tragem la indoélă, *cum póte suferi chiar în parochia sa* un învĕţător, care are atât de puţină consciinţă despre chemarea sa?...

După terminarea acestui esamen, Magnf. d-n președinte împarte scolarilor unisce cărţĭ de rugăciunĭ, ca premii, ér d-l Gaizago Vilmos protopretor, împarte 1 fl. copiilor, póte pentru-că d-sale i-a plăcut mai bine esamenul ca nouĕ.

După dimiterea școlarilor, urmă critica, din care o fórte mică parte am arătat'o deja mai sus. La órele 1½ se încheiă și a doua ședinţă, vestindu-se prin Presidiu, că a treia se va începe la 3 óre p. m.

A urmat prânḑul comun la d-l posesor Murĕșian, dat de poporul acelei parochii în onórea membrilor.

După amĕḑĭ la 3 óre se începe ședinţa a treia cu luarea referediilor comisiunilor alese în ședinţa primă. Mai întâiŭ a referat comisiunea pentru censurarea raportului și a propunerilor, care în numele adunării esprimă mulţămită comitetului central și harnicului sĕu președinte pentru zelul ce-l arată întru împlinirea agendelor sale, ér propunerile, parte modificate, parte în întregul lor se primiră și numai puţine se respinseră.

Urmă apoi referada comisiunei pentru revederea socotelelor, carĭ s'au aflat corecte; d-lui cassar Ioan Boeriu 'i se și esprimă mulţămită protocolară. Faţă cu multele restanţe, comisiunea cere, ca comitetul central prin Ven. Consistor sĕ ia mĕsurĭ, ca tóte sĕ se încasseze pe calea oficielor pretopopescĭ, cel mai târḑiu până în 1-a Ianuarie 1897. Mai urmă referada comisiunei pentru colectarea taxelor, cu care s'au și terminat agendele oficióse.

Mnf. D-n președinte prin o altă vorbire, în care atrage atenţiunea membrilor la misiunea, ce o au ca învĕţătorĭ românĭ, închide adunarea la 7 óre p. m. între frenetice strigărĭ de „sĕ trăéscă". Tot odată esprimă mulţămită d-lor óspeţĭ, d-lui protopop Ananie Hossu, d-lui N. Murĕșian posesor și poporului român din acea parochiă pentru buna primire, cărora și pe acéstă cale, în numele membrilor, le esprim mulţămită.

Alexandru Pop,
învĕţător în Ocna Deșiului și membru referent al comitetului central.

*) Intârḑiată din causa lipsei de spaţiu. — *Red.*

SCIRILE ḐILEI.

— 8 (20) Iunie.

Dela curtea română. Curtea regală română va lua definitiv reședinţa de vară la Sinaia cu începerea de astăḑĭ Sâmbătă. In acest scop au plecat erĭ diminéţă la Sinaia 40 de sergenţĭ și mai mulţĭ agenţĭ de siguranţă. AA. LL. RR. prinţul Ferdinand și prinţesa Maria se vor întórce din Moscva în ţĕră Marţĭ, venind pe mare dela Odessa direct la Constanţa. De aicĭ Alteţele Lor îșĭ vor continua drumul fără întrerupere la Sinaia.

—o—

Nou moștenitor de tron? Se scie, că presumptivul moștenitor de tron austriac, archiducele Francisc Ferdinand, de un timp încóce merge tot mai spre rĕu cu sănĕtatea, și împrejurarea acésta se vede, că va face, ca familia domnitóre sĕ-și schimbe cu totul planurile privitóre la succesiunea la tronul Austro-Ungariei. Astfel pressa din Viena și Budapesta atribue o mare insĕmnĕtate împrejurărei, că archiducele Otto, care de present staţionéză în Șopron, a primit dela Majestatea Sa ordinul sĕ se pregătéscă pentru permutare la Viena. In acel ordin i-se comunică archiducelui Otto, că lui i-se vor încredinţa acele afacerĭ, pe carĭ le îndeplinea până acum defunctul archiduce Carol Ludovic, și afară de acésta va avé sĕ ia asupra și indatoririle de representaţiă, pe carĭ le avea mai înainte moștenitorul de tron de odinióră, archiducele Rudolf. In fine s'au pus la dispositia archiducelui Otto, pe lângă mareșalul sĕu de curte, încă doi camerarĭ din tagma militară. Cercurile politice din capitala Austriei cred, că aceste mĕsurĭ și dispositiunĭ ale Majestăţii Sale se refer la hotărîrea Sa în privinţa viitorului moștenitor de tron austriac.

—o—

Persecuţii continue. Fóia ungurescă din Cluș „Erdélyi Hiradó" publică în numĕrul sĕu de alalaltăerĭ următórea scire: „In 8 l. c. erau arborate în Ibașfalĕu 5 stégurĭ ungurescĭ, și în nóptea acelei ḑile două din acele stégurĭ, adecă cel al magistratului și al bisericei reformate, au fost murdărite. Unul dintre autorii acestei „fapte nemernice", este dascălul român Ión Sigișorean, care e și deţinut. Celalalt făptuitor este suspiţionat, că ar fi preotul gr. or. român Ștefan Câmpean, care până acum încă se află pe picior liber. „Fapta nemernică", au îndeplinit'o servitorii acestora, dér la îndemnul stăpânilor lor. Acuma decurge cercetarea și locuitorii acestui oraș, 3500 la numĕr, dintre carĭ numai 200 sunt „valachĭ" s'au scandalisat adênc de aceea faptă și cu o iritaţie, ce orĭ și cine și-o póte închipui aștéptă resultatul cercetării și pedepsirea „nemernicilor". — Este aprópe sigur, că și faptul acesta nu e alta decât o persecuţiă fár' de nicĭ un temeiŭ. Mai întâiŭ sunt numiţĭ ca faptuitorĭ numitul preot și învĕţător român, dup'aceea se ḑice, că servitorii acestora au comis fapta și în fine probabil se va dovedi, că nicĭ unul dintre aceștia nu e vinovat. Cunóscem noi prea bine modul acesta de procedere, adecă metodul de-a învinui necontenit pe Românĭ și a aţiţa prin acésta opinia publică asupra lor. Insĕ până când?

—o—

Dumneḑeu i-a rênduit calea ei, tu nu o poţĭ opri.

— Bine, mamă, ḑise Petrea, sĕ mérgă cu Dumneḑeu, dér am sĕ grăesc cu Anuţa numai o vorbă, numai un cuvênt scurt, apoi am sĕ-i ḑic sănĕtate bună!

Colo 'n mijlocul satului se mai vedea o ḑare de lumină la o căsuţă mică. La ușa casei un câne era culcat în prag și tremura de frig. In casă ședeau la foc două femei, una bĕtrână și sbârcită, alta tînĕră și frumósă ca un trandafir. Era Anuţa și cu mama sa. Bĕtrâna torcea un caier bucit, copila rîșchia. Mâţa dormia pe unghiul vetrei și un grieruș cânta după cuptor. Anuţa, rădimând rîșchitorul de cuptor, ḑise:

— Mamă dragă, mult mĕ gândesc și mĕ rĕsgândesc, dér eu n'oiŭ avea sfîrșit bun. Uită-te, că éră mi-se încălcesce tortul, nicĭ două fire nu le pun bine după olaltă.

— O, grăi bĕtrâna, ce mai fată înbuimăcită are mama; de ce nu descâlcescĭ tortul, décă s'a încâlcit?

— Ei, mamă dragă, rĕspunse Anuţa, greu descâlcescĭ, ce s'a încâlcit odată. Mie mi-s'a încâlcit mintea și nu mai sciu ce-i cu capul meu. Gândesc și gândesc și tot mai mult mĕ încâlcesc. Sciu bine, că mi-oiŭ perde mintea, numai de mi-aș perde-o mai degrabă.

— De ce, rogu-te, întrebă mama.

— Da n'am de ce mamă, rĕspunse Anuţa.

— Ai, ḑĕu, ḑise bĕtrâna, ai puiul mamei, cum sĕ n'ai. Vine binele cu póla plină și sĕ îmbiă și-ţĭ dă bunătăţĭ și ţi-se desmiérdă, și tu întorcĭ capul și te uiţĭ pe dêlurĭ, nu-l veḑĭ cât e de frumos, nu-l auḑĭ ce ḑice, nu-l veḑĭ ce-ţĭ aduce și începĭ a boci ca o nebună. Vine norocul în pólă cu mere, în buze cu miere și se pune colea la feréstră și se uită cu ochii lui cei mândri și se face și se 'ntrece ca un copil și mai strigă: tu Anuţă, ian vină până icĭ, da vii tu Anuţă? Și Anuţa cea buimăcită șede la foc și se uită în horn bocindu-se: vai măicuţă, cât e de negru hornul, vai cât e lumea de afumată, vai că pline-s tóte de scrum și de funingine. Cum sĕ n'ai tu de ce te supĕra înţelĕpta mamei și mintósa mamei?

— Mamă dragă, rĕspunse Anuţa, binele e ca o haină, care ţi-i nimerită pe trup; décă nu-i nimerită, nu-ţĭ folosesce. Eu l'am iubit pe Petrea Morarul, cu dênsul mi-am petrecut ḑilele copilăriei și numai el mi-i drag. Doriam sĕ-i fiu mirésă, și décă nu-i pot fi, nu mi-a fi bine în vecĭ.

— Ei, draga mamei, ḑise bĕtrâna nepricepută eștĭ tu. Sci tu ce-i dragostea? Ea-i visul copiilor, carĭ rîḑ, plâng, se spariă, viséḑă, sar și vorbesc prin somn, și când se treḑesc, simţesc că-s flămândĭ. Ecă așa-i dragostea vóstră, nebune de voi fete îmbuimăcite.

— Eu, grăi Anuţa, n'am avut alt bine 'n lume decât dragostea, și décă l'am perdut și acesta, alt bine nu mai aștept.

— Scii tu ce-i binele, începu éră bĕtrâna. Binele e banul! Banul stăpânesce lumea, cu banĭ îţĭ cumperĭ bine și tată și mamă și tot ce doresci. Nu este drăguţ cu ochĭ mai frumoșĭ decât banul. Când te uiţĭ în faţa banului, în ochii lui cei strălucitorĭ și sprâncenaţĭ, atuncia uiţĭ de tóte și numai pe dênsul îl veḑĭ. El te face fălósă și fudulă, te face frumósă și fruntășiţă și-ţĭ ridică cinstea peste toţĭ ómenii. Dragostea slăbesce, trece, móre, dér banul nu. Banul și bĕtrân e drăgostos, și de ar trece tótă dragostea din lume, dragostea banului nu trece. Ochii lui tot frumoșĭ rĕmân, și binele se ţine de dênsul orĭ unde se duce.

Anuţa tăcea și plângea. Mama ei începu éră a grăi.

— Tu nebună de tine! Nu gândescĭ la cinstea, ce-i avé-o și la cununa ta? Nevasta bogătașului, nevasta lui Ion Ciupea, fruntea satului, flórea nevestelor! La biserică fruntea femeilor, la tótă nunta nună mare, la tótă sĕrbătórea femeia cea dintâiŭ. Orĭ în ce casă vei întra, vei fi cinstea casei, la orĭ-ce masă fruntea mesei și ţi-or ḑice boerésă și ţi-or închina peste masă și te-or alege dintre toţĭ... ḑĕu tu Anuţă, tu n'ai minte! Anuţa, cum tăcea, de-odată ţipă cu un ţipĕt sfășiitor și se prinse cu amândouĕ mânile de inimă.

— Ce ţi-i Anuţă, ce ţi-i Anuţă dragă?

— Vai, mamă, așa mĕ junghiă aice, de mi-se rupe inima.

Bĕtrâna îșĭ udă mânile și începu a o freca pe la têmple, éră Anuţa, după ce se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D-lui Dr. V. Branisce, care a sosit la Brașov Dumineca trecută cu totul pe neașteptate, așa că Românilor brașoveni nici nu li-a fost cu putință a-i face o primire la gară, după cum era proiectat, încă a doua-ḑi după sosire i-s'a întêmplat o nenorocire. Făcênd o escursiune la câmp, printr'o căḑătură nenorocită a suferit contusiuni grele la o mână, așa că a trebuit până acum să stea în odaiă. Aflăm însă, că-i este mai bine și se speră, că în câteva ḑile va fi deplin sănătos. Reamintim, pentru cetitorii ḑiarului nostru de Dumineca, că d-l Dr. Valerie Branisce s'a liberat la 25 Maiŭ n. c. din închisórea de stat din Vaț, unde a suferit cu demnitate și bărbăția timp de un an și două luni pentru causa română. Din Vaț d-sa s'a dus la Timișóra, unde Românii i-au făcut o primire fórte călduróșă, ér de aci a sosit la Brașov, în sînul familiei d-sale, fără însă să fi făcut cui-va cunoscut timpul sosirei, se vede, că în adins pentru a incungiura ori-ce primire. — Dorim d-lui Dr. Branisce grabnică însănătoșare!

—o—

Condamnat. Cetim în „Dreptatea" din Timișóra: Eri, în 18 Iunie n., s'a ținut în Oradea-mare pertractarea procesului de pressă a „Luminei", întentat contra redactorului nostru d-l *D. Voniga* pentru articolul „50 fl. séu ispita dascălilor confesionali", publicat în Giula. Juriul de pressă a condamnat pe d-l D. Voniga, ca pe autor și rĕspunḑĕtor pentru comunicat *la una lună închisóre și 100 fl. amendă.* Arucolul de-altmintrelea a fost îndreptat contra guvernului, desaprobând tendența acestuia, de-a seduce și căștiga învĕțătorii confesionali, și cu premii de câte 50 fl. a-i face laconi și accesibili în schimbul acestei remunerațiuni de a desvolta, în favorul limbei maghiare și în detrimentul învĕțămêntului român, întru instruarea limbei maghiare mai mult progres, decât pretinde legea. — Óre când vor înceta a-ne cere atâtea jertfe?

—o—

Logodnă desmințită. Săptămâna trecută am primit din Săcele o scrisóre, în care am fost rugați să anunțăm logodna tinerilor „Ioan I. Băluță din Brăila cu d-ra Maria R. Popea din Satulung". Aflăm însă, că scrisórea adresată Redacțiunei nóstre, care purta subscrierea unui nume bine cunoscut, a fost *falsă.* Vre-un tinĕr cu numele de mai sus nici nu e cunoscut în Brăila, prin urmare nici de vre-o logodnă, după cum s'a anunțat, nu póte fi vorba. De-odată cu desmințirea acésta ținem să constatăm, că un membru fruntaș al familiei Popea, anume d-l *Neagoe I. Popea,* voind să incungiure ori-ce bănuéla nedréptă, s'a presentat în decursul acestei săptămâni de vre-o trei-ori la Redacția nóstră pentru ca să putem afla pe adevĕratul autor al scrisórei, ce ni-s'a adresat; fiind scrisă însă epistola de-o mână necunoscută, ni-a fost până acum cu neputință de-a afla, cine este urzitorul acestei glume nesărate și neghióbe. Pentru ca însă în viitor să nu se mai întêmple astfel de lucruri, avisăm de pe-acum pe cetitorii noștri, că atât în ce privesce anunțarea logodnelor și cununiilor, cât și în privința altor publicațiuni cu caracter personal și de puțin interes pentru marele public cetitor, vom lua mĕsuri de restricțiune, așa ca să nu-i mai dea nimĕnui mâna de a-și permite așa ușor luxul, de-a face — „glume".

—o—

Sciri militare din România. Eleviiofițeri ai școlei superióre de resbel, vor pleca în ḑiua de 10 Iunie din capitală, sub conducerea d-lor Lt.-Colonel L. Mavrocordato, comandantul acelei școli și a ajutorului sĕu d. căpitan Pretorian, pentru a face o escursiune militară în Dobrogea, pe fruntăriile Bulgariei. Acésta călĕtorie, care va începe dela Ostrow, se va termina la Mangalia și va dura 30 ḑile, în care se cuprinde și drumul dela Bucureści la Ostrow și dela Mangalia la Bucureści. Regimentul călărași-Dobrogea a primit ordine a pune la disposiția școlei numĕrul de ómeni și de cai necesari pentru înlesnirea acestei escursiuni.

—o—

Masacrări în Armenia. O scire din Constantinopol spune, că o fată tinĕră din Van, avênd la ea nisce hârtii revoluționare, a fost arestată, ceea ce a produs o mare escitațiă în Armenia. In cuartirul armenesc s'au tras focuri de pușcă asupra patrulelor; casele și magasinele sunt închise. — In luptele cu Mohamedanii perderile din ambele părți se urcă la 50 de ómeni. Mai multe puști cu repetiție cu cartușe acoperite cu nichel s'au găsit la nisce Armeni. Pentru a împedeca reproducerea unor asemenea evenimente, Poarta a telegrafat autorităților civile și militare de a lua tóte precauțiunile cu putință. Poarta asigură, că pacificarea Cretei s'a terminat aprópe. Numai sunt insurgenți decât în munți.

—o—

Arestarea unui oficer italian pe teritor frances. Ḑilele trecute a fost arestat pe pămênt frances un oficer italian. Lucrul s'a petrecut astfel: Oficerul, care locuia de cât-va timp la Vintimille, urma, îmbrăcat în haine civile, manevrele trupelor alpine francese, mai cu deosebire cele ale unui detașament din batalionul 23 de vênători pedeștri, cantonat la Saint-Etienne-de-Tinée. Oficerii acestei trupe, făcênd o recunóscere a muntelui Mounier și a crestei des Champs, observară mișcările suspecte ale acestui strĕin și-l supuseră unei supravegheri, care nu întârḑiă a-le dovedi, că strĕinul făcuse planul drumului strategic dintre muntele Mounier și crésta des Chams, punct strategic important în jurul căruia un oficer de stat-major italian fusese deja arestat înainte cu cât-va timp. Oficerii francezi, convinși de scopul Italianului, îl arestară. După óre-cari hesitări el mărturisi, că se numesce Agostino Ravelli, căpitan de stat-major în armata italiană, atașat în birourile ministerului de rĕsboiŭ. Căpitanul Ravelli face parte din tr'un serviciu special pentru studiul organisărei armatei franceze. El nĕgă însă de a fi spion și pretinde, că a făcut numai escursiuni de turist.

—o—

Starea grânelor în România După rapórtele, cari s'au primit la ministrul român al agriculturei, starea grânelor este din cele mai înfloritóre în întrégă România. Grâul mai ales este fórte frumos și bine crescut, spicul e mare și plin.

—o—

Pentru comercianți. In camera comercială din Brașov se află escrierea de oferte a direcțiunei căilor ferate de stat ungare pentru liferare de traverse. Terminul înaintărei ofertelor până la 11 Iulie c.

—o—

Avis publicului. Direcțiunea cassei cercuale pentru ajutorare de bolnavi, în loc, a hotărît, ca dela 1 Iulie încolo órele oficióse să se țină dela 7—12 a. m. Afară de acésta, în ḑile de săptămână se va ține și serviciu de inspecțiune dela 3—5 d. a. ér în Duminecĭ și ḑile de sărbători dela 9—11 a. m.

—o—

Masica orășenéscă va da mâne, Duminecă în 21 c. un concert în grădina otelului „La pomul verde" cu un program ales și bogat. Intre alte piese se va cânta și melodia românéscă „Ce dulce". Inceputul la 8 óre séra. Intrarea: de persónă 20 cr.

—o—

Óspeții, cari vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai higienice odăi la **Villa Kertsch,** aflătóre pe promenada cea mare a orașului, în nemijlocită apropiare de gara tramvaiului, așa că nici nu mai trebue birje. Odăi multe și pe ales, clădite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouĕ, serviciu promt, ér bacșișuri nu se dau. In grădină restaurant și musică mai în fiă-care ḑi. Se pot închiria odăi și apartamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu ḑiua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la ḑi.

—o—

3 Pentru orășeni, funcționari, etc. cari au ocupațiuni sedentare sunt prafurile Seidlitz ale lui Moll cel mai bun remediu prin efectul lor la regularea mistuirei. O cutie 1 fl. se póte căpăta ḑilnic prin poște de către farmacistul A. Moll liferantul curtii din Viena. Tuchlauben 9. In farmaciile din provincia să se cĕră preparatul lui Moll provĕḑut cu marcă și subscriere.

Esamene la sate.

— Protopopiatul Gherlei. —

— Iunie 1896.

St. D-le Redactor! In 22 Noemvre 1895, cu ocasiunea adunărei filiale a învĕțătorilor din tractul Gherlei, ținută în Nima, am fost însărcinat de către învĕțătorii presenți să cercetez esamenele tractuali de primăvĕră din anul 1896 și a publica un raport general despre decursul lor. Vĕ rog, deci, D-le Redactor, a da loc acestui raport în prețuitul ḑiar „Gazeta Transilvaniei".

In 18 Maiŭ c. la 10 óre a. m. s'a ținut esamenul în **Șichișul de jos,** de-odată cu adunarea învĕțătorilor români din tractul Gherlei, s'au esaminat 32 băeți și 24 fete. Obligați 64. Nu au cercetat școla 8. Neregulat au cercetat'o 10. Esamenul s'a început după programa următóre: 1) Religiunea, catechismul mic, istoria biblică test. vechiŭ și nou; 2) Limba Română, Cetitul și Gramatica; 3) Limba maghiară; 4) Computul; 5) Geografia și Constituțiunea; 6) Istoria patriei; 7) Istoria naturală; 8) Fisica; 9) Economia; 10) Tractare practică din învĕțămêntul intuitiv. S'au cântat după cum s'a afirmat fórte precis vre-o poesiă dintre cele mai alese ale nóstre și s'au declamat alte 7 poesii. Scrisorile de probă tóte curate și bune. Ḑiarele, precum: ḑiarul de absențe, de prelegere espeditor, de clasificațiune, de evidență, al școlarilor inscriși și matricula tóte în ordine și curate. Critică s'a făcut din partea a 3 membrii critisători, cari s'au pronunțat în favorul învĕțătorului, căci esamenul, după cum s'a esprimat d-l Boer, a fost fórte bun. E de însemnat, că deși era ḑi de lucru, a fost fórte mult popor present în școlă, în tindă, afară și pe la ferestri. Poporul a fost fórte mulțămit.

In 19 Maiŭ a urmat esamenul în **Codor.** S'au esaminat 24 băeți și 22 fete. Obligați 52. Popor present nu a fost decât 10 bărbați. Esamenul s'a luat tot după programa de mai sus. Scrisori de probă și ḑiare tóte în rênd și curate. Progresul a fost după cum s'a esprimat M. O. D. Protopop destul de bun.

E de însemnat, că în anul trecut în Șichișul de jos nu a sciut ceti și scrie nici un prunc, ér *acuma toți sciu ceti și scrie.* Asemenea și în Codor nu au sciut ceti și scrie numai 3 băeți și 2 fetițe, ér acum sciu scrie și ceti 36. In aceste comune ca învĕțător funcționéză *Laurențiu Micheș,* din 10 Oct. 1895.

Tot în 19 Maiŭ la 1 óră p. m. s'a ținut esamenul în **Șichișul de sus.** Presenți 5 băeți și 7 fetițe. Obligați 50. Scrisori de probă nu au fost. Ḑiarele în disordine. S'a esaminat din tóte obiectele, afară de Fisică. Rĕspunsuri destul de bune dela școlarii presenți, dér durere, că nici jumĕtate n'au cercetat școla. Listă de leneirre nu s'a dat. Vina cea mai mare o pórtă învĕțătorul *Vasiliu Pop,* care ar puté să se îngrijéscă mai mult de școlă, ér nu să âmble în timpul prelegerei prin sate pentru a scrie la notar pentru câte-va „groșițe", mai ales, că e în stare destul de bună materială. Poporul din Șichișul de sus e stricat rĕu. Nu-i pasă de școlă, de biserică. Ba pe bunul lor preot d-l David Deac, care a voit a-i abate dela rele, l'au acusat la Epis-

---

rădimă cu cótele pe feréstră prinse a plânge cu hohot. Mama cerca s'o mai mângăiă, spuind, că om harnic ca Ciupea nu-i în sat, că el a venit nu sciu de unde și a fost întâiŭ ucenic în móră la tata lui Petrea Morarul, că după aceea tata lui Petrea a murit așa de sĕrac, încât nici pânză nu i-au pus pe obraz, ér Ion Ciupea, ucenicul cel de mai înainte, astădi e cuminte și cel dintâiŭ bogataș și măcar că-i pleșug, dér încă e tinĕr. Anuța nu mai audia ce vorbesce mama sa, ci plângea și se uita pe feréstră la lumea cea albă și friguróșă de afară, și cum se uita, de-odată i-se rumeni fața și eși afară.

— Unde mergi tu Anuță, o întrebă bĕtrâna.

— Merg afară măicuță! Și cum a eșit afară, l'a vĕḑut la portiță pe Petrea Morarul și s'a pornit repede la dênsul și l'a îmbrățoșat cu amêndouĕ mânile și și-a pus capul pe peptul lui și a început a plânge, da a plânge cu un plâns, de care se rupe inima de om. Petrea nu credea să pățéscă un lucru ca acesta, deci sta pe loc ca mut, nesciind de unde să încépă vorba. Anuța nu ḑicea nimic, că plânsul și suspinul o înăduşia.

— Tu Anuță, ḑise Petrea acoperind'o cu mantaua lui și strîngêndu-i capul la sîn. Dér Anuța plângea și tăcea, pare că ar fi vrut să ḑică: taci Petre, că atâta am dorit să fiu în brațele tale, acuma-s fericită, lasămĕ să mor așa.

— Anuță dragă, mai ḑise Petrea, am venit să te întreb numai o vorbă.

Din casă se audi gura bĕtrânei: Unde ești tu Anuță? Anuța se spărià, își desfăcu mânile de pe lângă Petrea și-i ḑise așa:

— Mĕi Petre, ḑică lumea ori-ce, vorbéscă ori-ce, eu n'oiŭ fi nevasta altuia în veci. Mergi dérà și fi vesel și cu voiă bună, ca să nu rîdă cei rĕi de durerea ta, și când ți-a fi voia, vină, că eu te aștept.

— Tu Anuță, strigà mama din casă și ușa să audi scârțăind din țițîni. Anuța fugi repede în casă și întêlni pe mama sa pe prag. Petrea n'a putut să-i spue nici un cuvênt de mângăiere, și vai multă mângăiere i-ar fi trebuit sĕrmanei Anuța.

II.

E nópte. Vêntul suflă și șueră, pare că un șerpe uriaș flueră în chinurile morții. Furtuna alérgă pe văi și pe dĕluri, lăsând după dênsa urme de fulgi de omĕt, porțile scârțâesc în țițîni, cânii schiaună pe sub feréstră ispitesce pe omul pĕcătos. Vai de omul cu pĕcate!

La móra lui Petrea Morarul se vedea o ḑare de lumină blândă și prietinósă. Móra îngheţase de tot și nu mai făcea nici un sgomot. Gerul, vrăjmașul omului sĕrac, décă n'a putut întra în casă, s'a vîrît în móră. Așa-i el, face rĕu, unde póte, ca omul cel rĕu. Petrea întră în casă. Mâța dormia pe vatră, un cariu rodea într'o grindă, alt sunet nu se audia. Numai colo afară pe câmp, o ce vreme de blăstĕm! In casă nu era nime. Și așa cum tóte tăceau și cum audiai vêntul fluierând, cum vedeai din când în când focul huhuind repede, ca și cum s'ar fi spăriat de furtuna de afară, așa pare, că te cuprindea o gróză.

In casa morii era o cămăruță mică micuță. Intrênsa nu întra nime pe lume, afară de bĕtrâna mamă a lui Petrea. Cămăruța aceea era sfântă ca o biserică. In tótă Vinerea de către sĕră mama lui Petrea se ducea acolo în cămăruță și nu eșia până la miedul nopții. Așa a apucat'o Petrea de copil și așa vedea pe mama sa, că face și acuma. Bĕtrâna era evlaviósă, ca o femeiă sfântă, ea postea tótă Vinerea și séra întra în cămăruța ei. Ce făcea acolo, nu spunea nimĕrui, nu scia nime în veci; sciau însă cei de casă, că décă întră ea séra în cămăruță, apoi putea să ardă lumea dintr'un capĕt până la altul, ea nu audia, nu vedea, nu scia nimic până la miedul nopții. La miedul nopții eșia apoi afară, îmbuca ceva ce da Dumnedeu, grăia o vorbă către Petrea: dormi tu Petre dragul mamei? — Dorm mamă! — Dormi puiul mamei, dormi! Apoi se culca și ea.

Petrea, după ce a crescut mare, nu s'a rĕbdat, ci a pândit, ca să vadă, ce face mama lui nóptea în cămăruța ei. Și a vĕḑut acolo o măsuță mică, pe măsuță o icónă sfântă a Maicei Domnului, și lângă icónă de-a drépta și de-a stânga douĕ făclii de cĕră aprinse. Bĕtrâna sta în genunchi înaintea icónei, cu mânile puse cruce pe piept și cu ochii îndreptați spre cer. Așa se ruga la Dumnedeu în tótă Vinerea, și

cop. De alt-cum progresul a fost îndestulitor.

Tot în 19 Maiŭ la 3 óre p. m. a urmat esamenul în **Sigàu**. Presenţĭ 3 băeţĭ şi 3 fete. Obligaţĭ sunt 20. S'a propus din mai multe obiecte, dér tocmai din obiectul principal din cetit nu. Progres nimic. Ca învĕţător funcţionéză tot *Vasiliu Pop* din Şichişul de sus.

In 20 Maiŭ la 8 óre a. m. esamenul în **Şinterag**. Presenţĭ la esamen: 3 băeţĭ şi o fetiţă. Scrisorĭ de esamen şi diare nu au avut, asemenea nicĭ o programă. S'a întrebat din cetit puţin, Religiune şi calculaţiune. Nicĭ un progres. Se vede, că nicĭ d-l învĕţător *Ioan Nemeş* nu dă mult pe şcólă şi pe înaintarea învĕţămêntului poporal. Nu-i zace la inimă sórtea bietului popor român, de pe spinarea căreia trăesce.

Tot în 20 Maiŭ la 2 óre p. m. s'a esaminat în **Pintic**. Presenţĭ: 6 băeţĭ şi 5 fete. Obligaţĭ 138. Invĕţător este *Gabril Tarţa*. Aicĭ putem dice cu inimă curată, că am venit, am vĕdut şi ne-am scandalisat. Ar fi de dorit, ca autorităţile nóstre bisericescĭ sĕ ia mĕsurĭ pentru a delătura pe astfel de învĕţătorĭ, carĭ numai de ruşine ne face atât pe noi învĕţătorii, cât şi pe aceia, carĭ i-au dat diploma de calificaţiune. S'au nisuit câţĭ-va ómenĭ sĕ-l delăture, dér fiindcă poporul mai tot este înrudit cu el, n'au isbutit. Apoi ce sĕ-i facĭ, căcĭ îşĭ bea plătuţa cu ei, ér el şi copiiĭ lui sunt golĭ ca napul.

La 21 Maiŭ la 8 óre a. m. s'a luat esamenul în **Ghirolt**. Presenţĭ: 24 băeţĭ şi 3 fetiţe. Obligaţĭ 198. Invĕţătorul *Valeriu Cossian*, care funcţionéză din 1 Septemvre 1895, a propus din tóte obiectele. Rĕspunsurile: clare şi bune. A ceti şi a scrie au sciut toţĭ 27. Diare şi scrisorĭ de esamen au fost curate şi în ordine. Esamenul bun. Poporul şi aicĭ este indĕrĕtnic şi pârîş mare. In tótă diua nu vedĭ pe la judecătorii decât mai numai ómenĭ din Ghirolt. Trist de tot!

Tot la 21 Maiŭ la 2 óre p. m. s'a luat esamenul în **Arman**. Presenţĭ: 16 băeţĭ şi 15 fetiţe. Obligaţĭ 103. Invĕţătorul *Iuliu Buduşan* a propus din tóte obiectele, afară de economiă. Scrisorile de probă curate. Protocólele neregulate şi în disordine. Aicĭ încă nu au cercetat şcóla mulţĭ copii, dér câţĭ au cercetat'o au dat rĕspunsurĭ bune. Progresul, ce l'a făcut învĕţătorul, a mulţămit pe toţĭ.

In 25 Maiŭ la 2 óre p. m. a urmat esamenul în **Sĕplac**. Presenţĭ: 26 băeţĭ şi 24 fetiţe. Obligaţĭ 106. Invĕţătorul *Maximilian Silaşi* a propus din tóte obiectele. Rĕspunsurile au fost bune. Progresul a fost, după împrejurărĭ, bun.

In 27 Maiŭ la 8 óre a. m. s'a ţinut în **Hĕşdate**. Presenţĭ: 8 băeţĭ şi 12 fetiţe. Obligaţĭ 68. Invĕţătorul *Gavrilă Puşcar*, a propus din obiectele prescrise, ér şcolarii au rĕspuns peste tot binişor. Progresul, după cum s'a esprimat M. O. D-n protopop, a fost binişor.

Tot în 27 Maiŭ la 2 óre p. m. a urmat esamenul în **Silvaş**. Presenţĭ: 11 şcolarĭ şi 6 şcolăriţe. Inscrişĭ 73. Invĕţătorul *Gavrilă Puşcar* a propus din tóte obiectele prescrise. Progres bunişor.

In 28 Maiŭ la 8 a. m. s'a esaminat în **Dindeleag**. Presenţĭ: 7 băeţĭ şi 10 fetiţe. Invĕţătorul *Ioan Vereş* a propus din Religiune, limba română, limba maghiară, Calculaţiune şi Geografiă. Dér dintre şcolarii presenţĭ *numai doi* au sciut sĕ rĕspundă, ér ceialalţĭ nimic. Invĕţămêntul a regresat.

Tot în 28 Maiŭ la 2 óre p. m. s'a ţinut esamenul în **Chirĕu**. Presenţĭ: 4 băeţĭ şi 6 fetiţe. Obligaţĭ 46. Aicĭ încă funcţionéză *Ioan Vereş* ca învĕţător. Acelaşĭ regres ca în Dindeleag.

In 31 Maiŭ la 2 óre d. a. s'a esaminat în **Nima**. Presenţĭ: 16 băeţĭ şi 8 fetiţe. Invĕţătnrul *Ioan Bâţinăş* a propus din obiectele prescrise. Rĕspunsurile bune. Progresul peste tot bun.

In 7 Iunie s'a ţinut esamenul în Gherla, dér nu au participat din causă, că am primit învitarea numai în diua esamenului.

Cu ocasiunea participărei pe la esamene m'am convins de nepăsarea cea mare a unor învĕţătorĭ. Unii ca aceştia ar trebui delăturaţĭ. De trântorĭ nu avem lipsă, căcĭ are poporul român destui, carĭ îi sug şi mĕduva din ósă.

Mai peste tot locul şcólele sunt disolate şi necurăţite. Gardurile sunt tóte rupte şi grădinile şcolare desgrădite. Ar fi fórte de dorit, ca d-nii preoţĭ tractualĭ sĕ fiă mai cu energiă faţă de şcólă. Ea trebue sĕ fiă visitată în tótă sĕptĕmâna de douĕorĭ, ba preotul e dator sĕ şi catechiseză. In unele comune s'a întêmplat, că în decursul unui an nu a fost visitată şcóla de nimenĭ. Trist de tot!

Fraţilor învĕţătorĭ! In numele cerului Vĕ rog, faceţi-vĕ datoria, ca sĕ nu fim noi mai indĕrĕpt ca alte naţiunĭ. Fiţĭ adevĕraţĭ apostolĭ şi luptătorĭ atât pe terenul şcolar, cât şi pe cel national, căcĭ de nu ne vom deştepta la timp, vom peri cu dile, ér rĕspunderea o veţĭ purta voi!

Şichişul de jos, 18 Iunie 1896.

Laurenţiu Micheş,
invĕţ. român.

Chelmac, Iunie 1896.

In 4 (16) Iunie s'a ţinut esamenul la şcóla română gr. or. din *Chelmac*, protopopiatul Lipovei, în com. Timiş. Invĕţător *Teodor Popa*. Esamenul s'a început precis la 8 óre sub preşedinţa d-lui protopop Voicu Hamsea, ca inspector cercual de şcóle, însoţit de d-l Vas. Bogoiu inv. în Belotinţ, ca comisar. Comitetul şi epitropia parochială cu preotul local G. Rusu apoi d-l Val. Maleş preot capelan în Belotinţ, Fl. Caba inv. în Conop, I. Tomiu din Belotinţ cu soţia şi câţĭ-va óspeţĭ străinĭ. Şcóla a fost înfrumseţată cu multă verdéţă şi buchete de florĭ. Succesul mulţămitor. Masa şcólei era încărcată de corectele elevilor aşedate în 6 părţĭ după clasele elevilor, care de care mai frumóse. Esamenul s'a început cu cântarea „Impĕrate ceresc", după aceea un elev binecuvêntă pe P. O. D. protopop prin o cuvêntare acomodată.

După aceea a purces la esaminarea tuturor obiectelor prescrise de planul de învĕţămênt. Şcolarii 59 la numĕr, adecă: 41 băeţĭ şi 18 fetiţe toţĭ erau îmbrăcaţĭ sĕrbătoresce. Rĕspunsurile elevilor din tóte obiectele au fost precise şi corecte. Prin acésta se dovedesce tot mai mult, că d-l nostru învĕţător Teodor Popa, precum acum aşa şi în lungul şir de 22 anĭ de când ne servesce ca învĕţător, tot-déuna a fost la culmea misiunei sale; prin ce şi-a câştigat încrederea şi recunoscinţa poporului întreg din Chelmac.

Esaminarea s'a terminat la $^1/_2$ pe 12 óre, cu care ocasiune P. O. D. protopop a binevoit a distribui mai multor elevĭ diferite cărţĭ donate de Onoratul institut de credit „Lipovana". Asemenea comuna bis. prin casarul cultului a împărţit elevilor şi banĭ. In fine P. O. D. protopop dechieră anul şcol. 1895/6 de încheiat, esprimându-şĭ mulţămita pentru succesul atât de frumos manifestat prin diligiţa învĕţătorului Teodor Popa.

Chelmac, 5/17 Iunie 1896.

Un participant.

In aceeaşĭ di d. am. s'a ţinut esamenul în şcóla gr. or. din comuna vecină *Ususău*. Invĕţător: *Blaj T. Neagu*. S'au esaminat 39 băeţĭ şi 15 fetiţe. Esamenul s'a început la $2^1/_2$ şi s'a terminat la 6 óre. Presenţĭ la esamen: d-l Voicu Hamsea protopop şi inspector, însoţit de d. T. Popa, inv. în Chelmac, ca comisar. Au mai participat la esamen: d-l preot local V. Dehelean, com. şi epitropia parochială, d. Tr. Muntean în Dorgoş, d. M. Serb, conducĕtorul bunurilor contelui Latour cu soţia, precum şi d-l Georgiu Neagŭ inv. pensionat. Succesul esamenului din tóte obiectele prescrise a fost fórte mulţămitor. D-l invĕţător, deşi incepĕtor şi om tinĕr, a satisfăcut chiămării în mod cinstit. Elevilor s'au împărţit cărţĭ ca premii dela institutul „Lipovana", precum şi banĭ din partea comitetului parochial.

Todea Şoimanul.

Dumbrăviţa, 11 Iunie.

In 29 Maiŭ a. c. s'a ţinut *esamenul* cu şcolarii dela şcóla conf. gr. cat. din *Dumbrăviţa* în presenţa mai multor inşĭ din inteligenţa locală. Sala şcólei frumos împodobită cu ghirlande de florĭ şi băieţii şcolarĭ serbătoresce îmbrăcaţĭ în onórea dilei.

Esamenul a succes peste aşteptare bine. Atât ţinuta laudabilă a şcolarilor, cât şi rĕspunsurile lor corecte din tóte obiectele prescrise au mulţămit pe deplin pe cei presenţĭ; ba dialogurile şcolarilor te puneau în uimire.

Şi tóte aceste succese sunt a se atribui obosinţei asidue a bravului docente: *Ioan Lariu*, care deşi mult împedecat prin persecutările şi intrigele puse la cale în contra lui prin preotul milenar local: „Csontye Döme" — a dovedit, că învĕţătorul consciu de chiămarea sa póte produce lucrurĭ frumóse întru cultivarea mlădiţelor tinere ale poporului român.

E. D.

SCIRI ULTIME.

Bucurescĭ, 19 Iunie. Mercurĭ nóptea spre Joi, în oraşul Focşanĭ tóte stabilimentele micilor negustorĭ din Piaţa Moldova, începênd din Pescărie până la Ştefan Bălan. Până acum nu se scie causa focului. Pagubele sunt marĭ, şi ating mai ales populaţia săracă.

Belgrad, 19 Iunie. *Diarele sĕrbescĭ* se ocupă fórte mult cu vorbirile miniştrilor *Goluchowski* şi *Kallay*, ţinute în delegaţiunile austro-ungare. Diarul liberal „*Zastava*" şi radicalul „*Odiek*" *protestéză* contra amestecului în afacerile esterne ale Serbiei, şi cu privire la *Bosnia şi Herţegovina* declară, că aceste sunt provincii curat sĕrbescĭ; că ocuparea lor este numai temporală; şi că asupra acestei cestiunĭ va hotărî Europa, ér nu Austro-Ungaria. Diarul liberal „*Srp. Zastava*" ameninţă pe aceia, carĭ căutând pretinia Austro-Ungariei, au ruinat Serbia. Numitul diar afirmă, că *Serbia n'are un inimic mai mare şi mai inverşunat, decât pe Austro-Ungaria.*

Constantinopole, 19 Iunie. In presenţa unui public imens au fost *esecutaţĭ* astăzĭ diminéţă doi membri ai *comitetului revoluţionar armenesc*: un cafegiu şi un păpucar. Aceştia fuseseră complicĭ la asasinarea lui *Halil-Effendi*.

Literatură.

Escursiunĭ pe munţii Ţĕrei-Bârsei şi ai Făgăraşului. Cu titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureşianu" din Braşov o carte fórte preţiósă, scrisă de d-l *Ioan Turcu*, protonotar pens. al comitatului Făgăraş. In acéstă carte, scrisă în formă de istorisirĭ pe cât de interesante, pe atât şi de plăcute la cetit, se cuprinde descrierea amĕnunţită a munţilor, cu tóte potecile şi platourile lor, cu animalele şi plantaţiunile lor; apoi viéţa ciobanilor şi păstorilor din munţĭ cu multe legende şi istorisirĭ plăcute; descrierĭ întregite cu schiţe istorice despre castelele şi Ţĕra Făgăraşului etc. etc. Pentru istoricĭ, pentru turiştĭ, pentru cei ce vor sĕ conóscă, orĭ chiar sĕ facă escursiunĭ la munţĭ, cu un cuvênt, pentru toţĭ iubitorii de scinţă şi de frumseţile naturei, acéstă carte, de felul căreia până acum nu avem scrisă alta în limba românescă, oferă o lectură de tot plăcută şi folositóre totodată. Un esemplar, constătător din 220 pag. format mare 8°, costă 1 fl. (+ 5 cr. porto). De vêndare şi la tipografia „A. Mureşianu" în Braşov.

---

aşa se ruga şi în nóptea, de care povestim acuma. Ea nu audia nicĭ vêntul nicĭ furtuna ce bătea în ferestĭ, ea numai una vedea, numai pe Dumnedeu colo sus, unde-i erau ochii ţintiţĭ. Miedul nopţii se apropia. Cocoşii începură a cânta, întâiŭ la o casă, apoi la alta, apoi în tot satul. Mama lui Petrea părea, că nicĭ nu resuflă.

In vremea asta Petrea şedea în casa morii cu capul rădimat pe mână şi tot una şi una gândia la vorbele, ce i-le spuse Anuţa la portiţă. Din gândurile lui îl tredi scârţâitul uşei dela cămăruţa mamei sale. Bĕtrâna eşi de acolo galbenă ca un chip de cĕră.

— Rogu-te, fătu-meu, de ce nu dormĭ?

— M'au furat gândurile mamă, şi vĕd, că am uitat, că-s pe lumea asta!

— Lasă-le pustiului gândurĭ, nu-ţĭ cerni dilele cu ele, culcă-te dragul mamei! Bĕtrâna se puse pe cornul vetrei, îşĭ făcu cruce şi începu a mânca. Petrea se uită lung la ea, apoi dise.

— Mamă, sĕ nu te superĭ pe mine, eu te-aşĭ întreba ceva.

— Ce, dragul mamei?

— De ce postescĭ atâta, de ce facĭ atâta lucru tăinuit în rugăciunile dumitale? Eştĭ bĕtrână şi slabă, şi Dumnedeu nu póte cere atâta suferinţă dela un om bĕtrân.

Cum începu Petrea a grăi, bĕtrâna se puse pe gândurĭ. Ea privi lung timp în darea focului de pe vatră, îşĭ şterse apoi ochii de lacrimĭ şi dise:

— Eştĭ mare, fătu-meu, e vremea sĕ sci, ţi-oiŭ spune. Indată vor fi 7 anĭ, dragul mamei, de când am făcut o făgăduinţă înaintea lui Dumnedeu şi făgăduinţa aceea vreu sĕ mi-o împlinesc. 6 anĭ, 11 lunĭ şi 14 dile s'au împlinit, mai am încă 14 dile şi în aceste 14 dile se va arĕta voia lui Dumnedeu, apoi... tóte-s în mâna Domnului, fiă voia lui.

— O făgăduinţă ai făcut mamă? întrebă Petrea.

— Tacĭ Petre şi ascultă. Noi n'am fost sĕracĭ ca acuma, am avut stare bună dela Dumnedeu, dĕră într'o di fără de noroc am perdut'o tótă. Dumnedeu ni-au dat'o într'o viéţă lungă, şi ómenii cei rĕi ni-au luat'o într'o clipă.

— Vai de mine mamă, ce spui strigă? Petrea.

— Aştéptă, dragul mamei, că încă nu ţi-am spus nimic. Când m'am mărîtat eram fată sĕracă, cum e bunăóră şi Anuţa, dér eram harnică. Tatăl tĕu, Dumnedeu sĕ-l ierte, încă era sĕrac, că moştenise numai o moşióră micuţă dela părintii sĕi. Dér când era sĕ móră tata tatălui tĕu, adecă moşul tĕu, el ne chiemà la dênsul, scóse dela capul patului un săculeţ şi ne dise: Ecă dragii mei, tot ce am vĕ las voue! Moşu-tĕu bietul ar fi vrut sĕ mai dică ceva, dér mórtea îi închise gura pe vecĭ. Noi l'am petrecut cu cinste din lumea asta pĕcătósă şi am făcut multe pomene şi rugăciunĭ pentru sufletul lui. Săculeţul, ce ni-l'a lăsat moşu-tĕu, era plin de banĭ de argint ca spuma laptelui. Tatăl tĕu dicea sĕ ne cumpĕrăm boi şi moşii cu banii aceia, ĕră eu am dis, sĕ nu-i cheltuim, ci sĕ-i înmulţim până ce ni-a da Dumnedeu copii. Şi pare că vĕd şi acuma, ce salbă frumósă de 12 banĭ marĭ de argint aveam eu la grumaz şi cum am deslegat'o şi am dis: Dragul meu soţ, hai sĕ adaog şi salba asta comóra nóstră, ca sĕ am şi eu parte! Apoi aveam o căldăruşă în cămăruţă, am scos'o de acolo, am pus salba pe fundul căldăruşei şi banii cei moşteniţĭ dela moşu-tĕu de-asupra, şi aşa eu împreună cu tatăl tĕu am îngropat căldăruşa în cămăruţă. N'a sciut om pămêntean, n'a sciut nicĭ cămaşa de pe noi, ce avem şi ce n'avem. Apoi ne-am apucat la muncă, şi ce câştigam tot în căldăruşă puneam. Lumea dicea, că suntem sĕracĭ, dér noi sciam ce sciam şi lăsam lumea sĕ dică ce a vré. Vedĭ tu Petre, dragul mamei, Ion Ciupea e acuma bogătaş mare, dér pe vremea aceea, de care-ţĭ poveştesc, el era ucenic în móra nóstră. Un an a slujit la noi, un an întreg. Ce-i drept, Ciupea era harnic şi ascultător, dér Dumnedeu ni-a dat nouĕ altă sórte şi lui ĕră alta. Póte că i-a fost mai drag lui Dumnedeu, póte că s'a rugat mai cu evlaviă şi a avut mai mult noroc.

— Ş'apoi, mamă, ş'apoi? întrebă Petrea.

— Ne mergeă bine, dise mama, că după ce Dumnedeu ni te-a dat pe tine, puiul mamei, eu şi cu tatăl tĕu ne-am pus la cale sĕ ne cumpĕrăm locurĭ în ţarină, juncanĭ tinerĭ, vacĭ cu lapte, oiţe şi ca sĕ fiă într'un ceas bun, am chiămat pe preo-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In Tipografia diecesană din Arad a apărut: **Gramatica Română** pentru învățământul secundar, de *Ioan Petranu*, profesor de limba română în Arad. Partea I, Etimologia. De vêndare la autorul. Prețul 1 fl., pentru învățătorĭ 70 cr. — La lucrarea manualului present, d-l autor a ținut sémă de resultatele sciinței moderne; ortografia este cea a Academiei române, dér cu unele escepțiunĭ în favorul fonetismului.

Apel.

Cătră inteligența și fruntașii plugarilor românĭ din țéra Bêrsei.

Mai în tótă țéra, dér cu deosebire în Comitatul Brașovului, la ordinea ḑilei sunt reformele agrarie și comassările. Aceste cestiunĭ tae adênc în isvórele de esistență ale poporului nostru, cu atât mai vêrtos, căcĭ ocupațiunea lui principală este mai numai lucrarea pământului; și cu tóte acestea prea puțin ne interesăm de sórtea lui, și numai după-ce aceste reforme intră în putere de lege, și după-ce ne vedem prescurtațĭ în drepturile nóstre, alergăm în drépta, în stânga, cu marĭ jertfe.

In prima liniă sĕ apere interesele poporului, precum și ale bisericei și scólei nóstre sunt chiămațĭ conducĕtorii lui naturalĭ, și viitorul cel mai de aprópe ne va documenta resultatele obținute în direcțiunea acésta. Până acuma n'am aflat, deși ar fi fost de mare folos, că s'ar fi întrunit unde-va fruntașii poporului nostru la o consultare în privința sus amintitelor reforme, și mult mĕ tem, că nefiind noi bine orientațĭ în direcțiunea acésta, vom avé de a îndura marĭ perderĭ în tóte privințele.

In mai multe comune comasările sunt deja terminate, precum în Feldióra, Rotbav și Helchiu, în altele sunt în curgere, precum în Codlea, Ghimbav, Brașov și Rêșnov.

Este timpul suprem, ca din partea fruntașilor noștri sĕ se convóce o adunare a tuturor interesaților, spre a desbate și prepara terenul în direcțiunea acésta, și după modesta mea părere, locul cel mai potrivit de întrunire ar fi opidul *Feldióra*, unde deja comasarea e terminată, și cu acéstă ocasiune ne-am puté informa și convinge, intru cât li-a succes fraților feldioreni a-și apĕra interesele lor agrare.

Decĭ apelez la întréga inteligență română din țéra Bêrsei, rugându-o sĕ-și esprime părerea în privința acésta, binevoind a rĕspunde la apelul meu, ca în înțelegere cu mai mulțĭ sĕ facem pregătirile necesare pentru intenționata adunare.

Salutându-vĕ frățesce, sunt

Cu tótă stima:

Codlea, 4 (16) Iunie 1896.

Iosif Comanescu,
paroch și proprietar.

Cronică din Paris.

Paris, 17 Iunie.

O stradă nesigură. Acum un an șoseaua stradei Claud-bernard s'a cufundat în catacombe care avea o lungime de 125 metrii. Reparațiunile au fost marĭ și costisitóre. Locuitorii începeau a fi asigurațĭ de soliditatea stradei. Erĭ dimineță însĕ s'a cufundat din nou în mijlocul șoselei. Crepătura care s'a produs este rotundă, și mĕsură 2 metri în diametru, s'a deschis cu un sgomot ca de tun, care a înspăimântat tot cuartierul. Pentru a sĕ preveni accidentele care ar fi putut sĕ se producă, s'a făcut o barieră împrejurul crepăturei, până la o nouĕ expertisă seriósă.

Locuitorii caselor vecine sunt fórte îngrijațĭ și proprietarii cred, că prin acésta casele lor vor perde valórea. Ancheta s'a deschis.

*

In Saint-denis, s'a întêmplat un cas de nebunie. Un copil de 14 anĭ rătăcea pe drumul Pierrfitte, și a fost găsit de gendarmĭ, vorbind fără nicĭ un înțeles și făcênd escentricitățĭ fără de nume. Este imposibil a se stabilĭ identitatea nenorocitului alienat, ale cărui rufe sunt marcate cu marca M. și C., și care în aiurările sale, spune tot-déuna cuvêntul „Saint-denis".

*

O îngrijitóre curagiósă. O scenă mișcătóre a avut loc ierĭ la 4 óre după prânḑ la ospiciul Salpêtrière. O pensionară anume Mari Helsen, care era instalată într'o odaie a ultimului etagiu, într'un moment de alucinație (accese de nebunie) s'a urcat de pe feréstră pe scoc, care era de-o lărgime de 45 ctm. O îngrijitóre anume Petit Barat, sĕ urcă și dênsa fórte resolut și urmări pe nebună.

Acésta vĕḑêndu-se aprópe de a fi ajunsă sĕ întórse strigând din tóte puterile și începu sĕ se lupte cu îngrijitórea în fața corpului medical și personalului dela ospiciu, carĭ din curte urmăreau plinĭ de gróză drama, care se desfășura la o înălțime cel puțin de 20 de metri. Toțĭ alergau a aduce scărĭ în ajutorul îngrijitórei și a bolnavei.

Acésta, apucată de un nou acces, își perdu equilibrul. Ingrijitórea însĕ cu o presență de spirit și sânge rece remarcabil opri căderea nebunei, pe urmă luându-o în brațe putu ajunge la feréstră fiind admirată de toțĭ cei presențĭ.

Este de remarcat, că îngrijitórea deabia de 4 ḑile s'a sculat din lăuzie, și este mama a 3 copii, ceea-ce n'a oprit'o de așĭ risca viața pentru a scăpa pe bolnavă. Directorul ospiciului a adresat un raport la comisariatul de poliție relatând frumósa purtare a curagiósei îngrijitóre.

HIGIENA.

Hainele femeei țĕrance.

Intre hainele femeei țĕrance se numĕră: *cămașa*, *iia*, *scurteicuța* (ce se mai ḑice zoavă, bonjur, ciupag, capoțel), *cojocelul* (peptar), *scurteica* (cațaveică), *brêul*, *fusta*, *hondrocul*, *fota* (ce se mai ḑice vêlnic, catrință, javelcă, opreg), *șorțul*, (pestelcă), *ciorapii* (călțunĭ), *turecii*, *anteriul* (zeghe, dulamă, suman, séu numai haină, etc.) și *zăbunul*.

Cămașa femeei țĕrance din părțile câmpene și chiar delene este de mare simplicitate; ea este un sac lung, care se întinde dela gât până sub pulpele piciórelor séu chiar glesne. La cămașă deosebim: gură, guler, mânecĭ și póle. Gulerul cămășii, înalt de 3—4 cm. se închee în fața gâtului cu nasturĭ séu cheutorĭ. Gura cămășii se întinde în fața peptului până la vîrful acestuia. Mânecile sunt cilindrice, acoperind brațele până la încheetura mânii, unde în genere n'are benți. Ardelencele stabilite în comuna Bădenĭ și Vaide-ei în Vîlcea, au cămașa crăpată pe umĕrul stâng; crăpătura se întinde spre pept până între mamele. Aceste disposițiunĭ ale gurii cămășii se mai vĕd la femeile tinere prin județele delene din România (Buzĕu, comuna Merei.) Lărgimea mânecilor ajunge până la 20—25 cm. In părțile muntóse, croiala cămășii femeei devine mai complexă, ca și acea a bărbaților; are creturĭ de jur împrejurul gâtului, carĭ se coboră până preste spete, une-orĭ și pe pepți. Gulerul cămășii, scurt în genere, are cusăturĭ de arniciŭ pe el. Mânecile au benți și cămașa face încrețiturĭ multe în bantă; prin Vîlcea mânecile se vĕd cu volane. Stofa din care e făcută cămașa e în genere bumbacul, unele femei au cămășĭ de americă, mai rare-orĭ de cânepă. Cămașa femeei pentru ḑilele de lucru este neîmpodobită, cea pentru ḑile de sĕrbătóre este încărcată de multe alesăturĭ, în care mătasea, aprópe perdută ca product din țéră, este mai peste tot înlocuită cu arniciul roșu și albastru al strĕinilor. A ataca forma cămășii femeescĭ este a cere modificărĭ întregului costum al femeei. Ce ar fi bine de schimbat în cămașă, este *materia*, din care, în genere este făcută; în locul bumbacului ar fi bine sĕ între *cânepă*, și în locul fabricelor de americă sĕ *țésă în rĕsboiele nóstre* cânepa. Atuncĭ cămașa femeei ar fi eftină și trainică.

Iia este o cămașă muntenéscă de țesătură din fire fine de bumbac séu de borangic, împodobită fórte mult cu cusăturĭ colorate din fire de mătase și cu fluturĭ de colórea aurului și a argintului. Mânecile iei, fórte împodobite, sunt largĭ și fără benți în genere. Iia nu acopere decât trunchiul; pólele ei se ascund sub cingătóre, séu în deschiderea de sus a fustei, séu a hondrocului.

Scurteicuța, (ciupag, bonjurul, zoava) este o haină, carea sémĕnă, din punctul de vedere al croelei, cu un mintén, dér care se deosebesce prin stofa din care este făcută. Scurteicuța este făcută din stambă, séu madepolon, une-orĭ de lână. In tot casul, scurteicuța este făcută din stofă subțire, și are în genere căptușală de americă. In chipul acesta, este o haină cel mult pentru timpurile temperate, pentru temperatura casei în timpul iernei, séu pentru a se pune sub haină pe timpurile friguróse. Scurteicuța este pentru femeiă aceea ce minténul este pentru bărbat, prin urmare este o haină cu croiala rațională și igienică.

Pieptarul séu *cojocelul*. Multe femei și fete pun și chiar pórtă peptar, mai cu sémă în părțile muntóse. Românceie de dincóce de Carpațĭ pórtă mai mult peptarul.

Scurteica este o haină, a cărei croială este identică cu acea a unei ghebe séu zeghe, etc., dér a cărei față este de stofă de lână, colorată în genere în albastru, alte orĭ în verde, ruginiu și chiar roșu. Căptușéla scurteicei la mânecĭ este de americă séu altă stofă, ér în restul ei blană de óie peste tot, afară de guler și părțile ei din față, carĭ sunt căptușite cu piele de animale sĕlbatice: vulpe în genere, dihor, pisică, iepure de casă, etc. Blana scurteicii pe pólele ei este mai scurtă cu un lat de mână de cât fața, așeḑându-se blana în chipul acesta de jur împrejur. Scurteica are buzunare laterale, în unele casurĭ desfundate; în acest cas, femeile pe timpul geros, bagă mânile în ele și adună strîns scurteica împrejurul corpului. Scurteica este o haină de iernă a femeii. Este ușóră și căldurósă afară de mânecĭ, carĭ sunt prea ușóre și prea puțin căldurose. Scurteica ar fi durabilă și mai eftină, décă ar avé fața lucrată în casă. Acéstă parte, care îi ridică prețul până la 40 și 60 lei, nu are trăiniciă mai mult de 2—4 anĭ. Stofa se strică, ér colórea-i, décă se ține cât-va timp, acésta numai mulțămită timpului iernei, în care nu tot-déuna este sóre, care s'o strice. Scurteica femeii ar fi bună din tóte punctele de vedere, décă mânecele s'ar căptuși mai bine și décă fața ar fi product al industriei casnice. In Vâlcea, Argeș, Dâmbovița, Gorj, Mehedinți, Muscel, (România) femeile, în locul scurteicii, au șuba de dimie. Scurteica este mai cu sémă a câmpencelor și a delencelor din Muntenia.

(Va urma)

ECONOMIA.

Cultura legumelor.

VI.

Usturoiul séu aiul (Alium sativum) nu se prăsesce din sĕmênță, ca ceapa, ci din cățĕii, carĭ se află la căpățina din pământ, legațĭ între sine și acoperiți cu nisce învĕlișurĭ solḑóse. Cățĕii numiți se cultivă primăvara în straturĭ anume făcute, la o depărtare de trei-patru degete unul de altul, ca sĕ se pótă săpa, când se ivesce buruéna printre ei. Prin Iunie se înodă foile crescute de-asupra pământului, séu se calcă și acoper cu pământ, ér prin August, fiind deja copt, se scóte din pământ, se împletesce în cosițe și se păstréză peste iénă la loc svêntat.

Usturoiul, avênd un miros și gust plăcut, deși ustură mai tare ca ceapa, se întrebuințéză în multe mâncărĭ pentru a-le da un gust și órecare miros plăcut; el se întrebuințéză chiar și ca leac la unele bóle, ba se asigură din partea multor medicĭ renumiți, că el contribue în mare mĕsură și la puterea de producțiune a omului și e una dintre legumile cele mai sănĕtóse, de aceea poporul sĕrac israelit îl consumă cu atâta plăcere.

Afară de aiul ordinar, se mai află purul (alium porrum), care se cultivă întocmai ca și cel ordinar, numai cât peste iernă se póte lăsa și în pământ, apoi prasul (alium schoenoprasum), care e ceva mai mĕrunt și trebue cultivat în tot anul în pământ nou.

4. **Cultura sălatelor. Sălata** (Lactuca sativa) iubesce un pământ negru, țĕrînos și umed; ea este legumea cea dintâiŭ, care se póte sĕmĕna primăvara. Spre scopul acesta pământul, în care voim a o cultiva se sapă bine și afund încă de tómna, ca sĕ degere și sĕ se mai drégă peste

---

tul de a făcut aicĭ în casa asta rugăciunĭ pentru noi, apoi a doua ḑi des de dimineță numai noi amêndoi, eu și cu tatăl tĕu, am întrat în cămăruță ca sĕ desgropăm... ce? sĕ desgropăm jele și lacrimĭ.

— Mamă! strigă Petrea ca junghiat.

— Da, locul, unde fusese căldărușa, era gol!

— Și n'ațĭ aflat banii, întrebă Petrea.

— Nu, rĕspunse mama, nu i-am aflat până în ḑiua de astăḑĭ, dér am aflat atâtea lacrimĭ, câte n'au mai curs din doi ochĭ de om, bată-l lacrimele mele pe cel ce ni-au nenorocit! Banii însĕ ca banii, dér după un rĕu vine altul. Eu am plâns și m'am bocit, dér tată-tĕu a picat la pat de supĕrare. Și așa cu încetul, uitându-mĕ în ochii lui, el se usca, îngălbinea și se sfîrșea. I-am chiămat preoțĭ, i-am făcut masle, dér Dumneḑeu nu s'a îndurat de mine și mi-l'a luat, când îi era mai greu, când aveam mai multă nevoiă de ajutorul lui. A murit și l'am îngropat. Acuma din tot ce avusem îmĭ rĕmăsese douĕ: un copil mic și un Dumneḑeu mare, un copil mic și neputincios și un Dumneḑeu mare și tare. Și eu am ḑis așa: tu femeiă nebună nu supĕra pe Dumneḑeu cu lacrimele tale, increde-te în cel ce dă hrană pasĕrilor, viață vermilor și scăpare celui prigonit. Și cum am ḑis așa, Dumneḑeu pare că într'o clipită mi-a întărit inima și mi-a luminat mintea și sufletul. Și am făcut o făgăduință, m'am prins adecă sĕ postesc postul Maicei Domnului 7 anĭ, că postul și rugăciunea nu înșelă fetul meu. Și am ḑis așa: lasă, că or trece ḑile și or trece lunĭ și or trece anĭ, și când va sosi timpul, cine scie cum și în ce chip se va arĕta voia lui Dumneḑeu la lumina sórelui. Nicĭ nu scii de unde va veni pedépsa asupra celui pĕcătos, și Dumneḑeu va trimite mângăiere celui nemângăiat. Și s'au împlinit 6 anĭ, 11 lunĭ și 14 ḑile. Mai am 14 ḑile și în acest timp dreptatea lui Dumneḑeu se va arĕta. Așa cred eu, așa simțesc, așa sciu, că Dumneḑeu nu înșelă.

Aicĭ bĕtrâna conteni cu vorba, își șterse ochii de lacrimĭ și mai jărĭ focul. Afară vêntul fluera și plângea și se bătea de ferestĭ, de te umplea de gróză.

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

iérnă de îngheţurĭ şi zăpadă, ér unde pământul e mai sĕrac, trebue gunoit cu gunoiŭ mai putred şi mĕrunt. Primăvara apoi, îndată ce s'a dus zăpada, se sapă pământul de a doua-óră şi sĕ fac straturile, în carĭ sĕ se póte sĕmĕna sĕmênţa.

Inainte de sĕmĕnat, sĕmênţa se înmóiă în apă cam călduţă, apoi se udă, se légă într'o cârpă şi se pune în apropierea cuptorului câte-va ḑile, până ce încolţesce, atuncĭ se sémĕnă în straturile anume pregătite pe carĭ după sĕmĕnat se aduce pământ din altă tablă, deórece astupându-se cu grebla, se prea împrăştiă sĕmênţa şi póte sĕ rĕsară de tot rar. După sĕmĕnat, se acopere cu paie séu mărăcinĭ până când rĕsare bine, ca sĕ nu póte fi risipită de găinĭ, décă cumva acestea ar puté pĕtrunde în grădină.

In starea acésta se lasă sălata până ce rĕsare şi începe a se desvolta, atuncĭ se descopere, se plivesce de buruenile de printre ea, se răresce unde e prea désă şi se rĕsădesce pe unde e prea rară. Rĕsăditul se mai póte face şi în alt strat nou.

După ce s'a mai rărit, sălata se póte săpa, ca şi celelalte legumĭ, ér pe timp de secetă e bine a se uda în tótă ḑiua după apunerea sórelui.

Sĕlata e de douĕ felurĭ: lungă şi cu căpăţină; cea din urmă cresce învĕlită ca şi varḑa şi este mai gustósă ca cea dintâiŭ, care odată cresce în sus şi face sĕmênţă. De altmintrelea sălata, după ce îmbĕtrânesce, se cam amăresce şi nu mai e aşa bună de mâncare, de aceea ea trebue tot mereu sĕmĕnată în decursul verei, ca sĕ avem tot-déuna sălată tinĕră şi fragedă.

Afară de aceste douĕ soiurĭ de sălată, cunoscute pe la sate, la oraşe se mai cultivă aşa numita sălată de Paris, apoi Andivia, Vilmoriu, Bellegard Perpignau ş. a.; ea se póte sĕmĕna de pe la sfîrşitul lui Februar începênd până prin Octomvre, când se sémĕnă ca sĕ rĕmână şi peste iérnă în straturĭ şi sĕ rĕsară numai primăvara, după ce s'a desgheţat pământul.

Sălala de sĕmênţă se sapă de câte douĕ trei orĭ, apoi se lasă până ce-i cresc lujerii, carĭ se légă de nisce păruşei de lemn, ca sĕ nu cadă pe pământ. Când lujerii sunt uscaţĭ, sĕmênţa e cóptă şi se póte culege. După cules se sfarmă şi alege într'o sită, apoi se légă într'o cârpă curată şi se pune la un loc svĕntat de unde sĕ se pótă lua la cas de trebuinţă. Sălata de câmp (valerianela olitoria) cresce de sine, pe unde se încuibéză şi se póte culege cât ţine iérna şi primăvara, până când se fac celelalte; ea se mai numesce şi cicoria.

Andiva (Cichorium endiva) este un fel de sălată créţă, care se cultivă întocmai ca şi celelalte sălate, numai cât la udat nu se udă şi pe foi, ci numai la rădĕcină. Peste iérnă se scóte din pământ şi se pune cu rădĕcina în năsip în pivniţe séu se légă mai multe rădĕcinĭ la olaltă şi se acaţă la un loc svĕntat.

5. **Cultura legumilor bostănóse. Crastavetele** (Cucumis sativus) iubesce pământul fraged, gras şi gunoit din greu cu gunoiŭ putred şi mĕrunt, care îi ţine mai cald. Pământul, în care voim a-l cultiva, trebue săpat bine şi atund încă de cu tómna. Sĕmênţa, adecă simburii de crastavete se aleg tot-déuna din cei mai marĭ şi mai frumoşĭ, carĭ se lasă numai câte unul pe viţă, până ce se coc, adecă se îngălbinesc bine, atuncĭ se rup de pe viţă şi se pun sĕ se usce mai departe la sóre, câte-va ḑile, apoi se scot simburii din ei, carĭ încă trebue bine uscaţĭ. Ast-fel se păstréză într'un loc svĕntat până în primăvara când voim a-i sĕmĕna.

Inainte de sĕmĕnat simburii de crastavete se înmóie puţin în apă séu lapte călduţ, ca sĕ rĕsară mai curênd, după aceea se pun în straturile anume făcute, în depărtare cam de o urmă un cuib de altul; după ce rĕsar însĕ se mai pot rări. Simburii mai marĭ se îngrópă mai afund în pământ, ér cei mai micĭ se lasă mai la suprafaţă.

Pusul crastaveţilor se face în luna lui Maiŭ, deórece şi lor le strică rĕcelile de primăvară; pusul se mai póte continua şi prin Iunie, Iulie şi August, aşa, ca sĕ putem avé până tómna târḑiu tot crastaveţĭ tinerĭ. Décă pământul nu este chiar aşa de fraged şi gras, atuncĭ îi punem cu gunoiŭ mĕrunt în cuib; acésta se face aşa: după ce facem gropile şi punem simburii în ele, luăm o corfă cu gunoiŭ mĕrunt, pe care-l sfărîmim bine pe simburii puşĭ în acelea, apoi le astupăm cu pământ şi décă e de lipsă le şi însĕmnăm împlântând lângă ele un mic păruşel.

In starea acésta se lasă simburii de crastavete până ce rĕsar şi cresc ca de o palmă dela pământ, atuncĭ se sapă pentru prima dată; la douĕ trei sĕptĕmânĭ, când s'au făcut tufele mai marĭ şi au început a se întinde, se sapă de a doua óră, cu care ocasiune e bine a se pune pe sub ele nisce tute de fag séu alun, ca sĕ nu stea pe pământ, deórece într'un asemenea cas se putreḑesc nu numai viţele, ci chiar şi crastaveţii când sunt ploi mai îndelungate. La culesul crastaveţilor trebue grijit, ca sĕ nu se prea calce viţele, căcĭ atuncĭ se prea amărĕsc.

Crastaveţii se mănâncă séu în stare crudă, séu se înăcresc. Inăcritul se póte face érăşĭ séu numai în apă sărată pentru vară, séu în oţet pentru iérnă. Inăcritul în apă sărată se face aşa: se adună mai întâiŭ crastaveţii din grădină, se spală frumos în apă, apoi se aşéḑă într'un vas, în care se mai pun şi păstărĭ de ardeiŭ, pătlăgele şi mai multe fire de mărar, apoi se umple vasul cu apă sărată; pe unde însĕ nu se află de acésta, se presară sare mĕruntă peste fiă-care rênd de crastaveţĭ, apoi se umple vasul cu apă próspătă şi curată. Inăcritul în oţet se face aşa: se culeg crastaveţii cei mai micĭ şi mai frumoşĭ din grădină, se spală în apă curată, apoi se aşéḑă în vasul anume făcut spre acest scop, dimpreună cu ardeiŭ (paprică) şi pătlăgele, se sără rênd de rênd, apoi se tórnă oţĕtul rece séu fiert peste ei; de-asupra vasului se mai pun frunḑe de viiă, séu de cireş, apoi mai multe fire de mărar şi scorţişóră. Vasul ast-fel umplut se astupă şi aşéḑă la un loc potrivit în pivniţă, destupându-se numai atuncĭ, când voim a scóte crastaveţii din el.

I. Georgescu.

MULTE ŞI DE TOATE.

O corespondenţă către Jupiter.

Intr'un oraş din Germania o reuniune de acolo de cântărĭ a dat o petrecere. Unul dintre coriştĭ, fiind în voe bună, a scris o corespondenţă ḑeului Jupiter cu următórea cerere: „D-lui Jupiter Pluvius în ceriŭ. Reuniunea de cântărĭ *„Coróna“* cere dela Domnia ta, ca pe séra cea mai apropiată sĕ ne dai timp frumos“. Corespondenţa după aceea a fost aruncată într'o lăḑiţă postală. Cererea, după câte-va ḑile îi sosi respectivului corist cu rĕspunsul, că rugarea lui nu s'a putut imanua lui Jupiter, deórece epistolaru, carĭ duc epistolele în ceriŭ nu se mai întorc înapoi.

Călendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. are 30 ḑile. CIREŞAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	2 Cuv. p. Nicefor	14 Antonia
Lunĭ	3 S. m. Lucian	15 Vitus
Marţĭ	4 Păr. Mitrofan	16 Iustina
Mer.	5 M. Dorofteiu	17 Adolf
Joi	6 Visarion şi Ilar.	18 Marcela
Vin.	7 S. m. Teodot	19 Gervasiu
Sâm.	8 S. m. T. Strat.	20 Silveriu

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 17 Iunie n. 1896.

Sĕminţe	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	6.80	6.90
Grâu dela Tisa	80	6.80	6.90
Grâu de Pesta	80	6.90	7.—
Grâu de Alba-regala	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	.—	.—
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr.	
			dela	până
Sĕcară		70—72	6.05	6.10
Orz	nutreţ	60—62	4.40	4.70
Orz	de vinars	62.64	—.—	5.—
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6.10	6.40
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Productediv.	Soiul	Cursul	
		dela	până
Preţul pe 100 chilograme.			
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	—.—	—.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănăţénă	—.—	—.—
„	roşiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	49.50	50.—
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svĕntată	46.—	47.—
„	afumată	51.—	52.—
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţĭ	11.50	11.75
„	din Serbia în sacĭ	11.25	11.50
Lictar	slavon nou	14.—	14.50
„	bănăţenesc	12.50	13.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Bursa de Bucurescĭ

din 17 Iunie n. 1896.

Valorĭ	Dobênda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101.—
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.3/8
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	100.1/2
„ „ din 1893	5%	„ „	100.1/2
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96.1/2
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	86.1/4
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	88.—
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	88.1/4
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88.—
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	100.3/4
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	257.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	96.3/4
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Ian.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	95.3/8
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	93.3/4
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	—.—
„ „ „ „	5%	„ „	90.1/4
„ „ „ Iaşĭ . .	6%	„ „	84.3/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6% v. N.	„ „	—.—
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1595.
Banca agricolă	500	150 v.	202.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	404.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	420.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	300.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	178.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30	[illegible]	„ „	—.—
Seciet. p. const. de Tramways	20	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.12

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depunerĭ	5 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	9/16%
Viena	5%	Elveţia	9/16%

Târgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 16 Iunie de 8873 capete, la 17 Iunie au intrat —.— capete şi au eşit 5 capete rĕmânênd la 18 Iunie un numĕr de 8868 capete.

Se notéză marfa: **ungurésca** veche grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă **ungurésca** tinĕră grea dela —.— cr. până la —.— cr., de mijloc dela —.— cr. până la —.— cr. uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Marfă ţĕrănésca grea dela —.— până la —.— cr. de mijloc dela —.— cr. până la —.— cr. uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 19 Iunie st. n. 1896.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	50
„	Grâu mijlociu . .	5	30
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	3	60
„	Sĕcară frumósă . .	3	60
„	Sĕcară mijlociă . .	3	40
„	Orz frumos . . .	3	—
„	Orz mijlociu . . .	2	70
„	Ovĕs frumos . . .	2	60
„	Ovĕs mijlociu . .	2	40
„	Cucuruz	3	50
„	Mălaiu	4	80
„	Mazăre	6	—
„	Linte	7	—
„	Fasole	7	—
„	Sĕmênţă de in . .	7	70
„	Sĕmênţă de cânepă	5	—
„	Cartofĭ	—	70
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	45
„	Carnea de poro . .	—	50
„	Carnea de berbece .	—	32
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul fosurilor private

din 17 Iunie 1896

	cump.	vinde.
Basilica	6.50	7.—
Credit	198.—	199.—
Clary 40 fl. m. c. . .	58.50	59.50
Navig. pe Dunăre . .	138.—	141.—
Insbruck	27.50	28.50
Krakau	26.—	26.25
Laibach	22.75	23.75
Buda	—.—	—.—
Palffy	60.—	61.—
Crucea roşie austr. .	17.70	18.50
dto ung. . .	10.—	10.50
dto ital. . .	11.75	12.25
Rudolf	23.—	24.—
Salm	69.—	70.50
Salzburg	26.—	27.—
St. Genois . . .	70.—	71.—
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	—.—	—.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	61.—	63.—
Sĕrbescĭ 3% . . .	34.—	34.30
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	121.75	122.77

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Iunie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.95
Renta de coróne ung. 4% . . .	98.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2% .	124.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.20
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	121.80
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	96.90
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	96.75
Imprum. ung. cu premii	150.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	138.—
Renta de hârtie austr.	101.30
Renta de argint austr.	101.35
Renta de aur austr.	122.85
Losurĭ din 860	144.75
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	965.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	378.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	350.25
Napoleondorĭ.	9.52 1/2
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.77 1/2
London vista	119.90
Paris vista	47.62 1/2
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.90
Note italiene.	44.55

Cursul pietei Braşov.

Din 20 Iunie 1896.

Banconote rom.	Cump.	9.46	Vênd.	9.49
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.49	Vênd.	9.52
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble rusescĭ	Cump.	126.50	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.40	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se caută un învățĕcel

român, pentru negoțul de băcănią și de bumbacurĭ a subsemnatei firmă.

Se pretinde, că afară de limba maternă se vorbéscă și limbile germană și maghiară.

Ioan Dușoiu și fiu.

1—3 **Brașov.**

Publicațiune de licitațiă.

Biserica română gr. or. cu hramul S-lui Nicolae din Brașov-Schei, și comuna bisericéscă română gr. or. din Brașov cetate, avênd de scop a vinde realitatea lor aflătóre în Brașov, suburbiul Bluměna, a împărțit acea realitate în 16 parcele, după cum se póte vedé din planul aflător în cancelaria D-lui Advocat Nicolae Strĕvoiu. Din cele 16 parcele de astă-dată sĕ pun în licitație următórele 3 parcele:

1) parcela IV în estensiune de 1441.68 metri cadrați dimpreună cu casa de grădinar; prețul de esclamare fiind 2400 fl.;

2) parcela V. în estensiune de 1167.9 metri cadrați cu prețul de esclamare 1800 fl.;

3) parcela VI în estensiune de 1348.5 metri cadrați cu prețul de esclamare 2700 fl.

Licitația pentru vinderea celor trei parcele susnumite sĕ va ține în 1 Iulie 1896 la 9 óre în cancelaria D-lui Advocat Nicolae Strĕvoiu (Brașov cetate târgul cailor Nr. 6) unde se va puté lua în vedere planul de parcelare și sĕ vor puté ceti și condițiunile de licitațiă.

Până în 30 Iuniu 1896 se pot face și oferte în scris provĕdute cu vadiu de 10% a prețului de esclamare.

Ofertele în scris sunt a sĕ adresa D-lui Advocat Nicolae Strĕvoiu.

La dorința cumpĕrătorului jumĕtate din preț va puté sĕ rĕmână întabulat pe parcela cumpĕrată pre lângă plătirea unei dobêndĭ de 6%.

Brașov, 25 Mai 1896 v.

991,2—3.

Publicațiă de licitare.

Douĕ morĭ, cu trei petri una, învêrtită de puterea apei, înlăuntru comunei Teiușiŭ — proprietatea a 26 familii, fost grănițerĭ — precum și dóĕ intravilane **se vênd** (la olaltă, orĭ separate una de una), pe calea licitațiunei libere **în 6 Iulie st. n. a. c. 10 óre a. m.** în cancelaria comunală a Teiușului.

Condițiunile de licitare se pot vedea în órele de oficiu în cancelaria opidană.

1005,1—6.

Anunciurĭ

(inserțiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrisei administratiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scăderĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Admi istr. „Gazeta Trans".

BĂILE HERCULANE

(MEHADIA).

HERKULESFÜRDŐ, (Ungaria).

Stațiune de cale ferată. • • • Poștă și Telegraf.

Renumite therme

de puciósă și sare cu temperatură terestrică de 55°C.

Inceputul Sesonului la 1 Maiŭ.

Loc de cură climatică. — Gimnastică suedică și massagiu. Băi electrice. — Hydro-terapiă. — Rendez vous internațional. Situațiune admirabilă în valea romantică a Cernei. — Promenade și locurĭ de escursiunĭ. — Climă favorabilă. — Situațiune scutită de vênt. — Aer ozonic și liber de praf. — Palaturĭ de băi. — Oteluri splendide. — Salon de cură. — Luminațiune electrică. — Musică propriă. — Orfeu, (Teatru, Variété)

Medicĭ romànĭ.

Consultațiunĭ în tóte limbile Europene.

Iuncțiune: cu Trenul Express și Orient-Express; de la Orșova cu Năile dunărene. **Bilete cu prețurĭ reduse.**

Frecuența în anul 1895: 10,000.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă flăcare cutiă este provĕdută cu marca de apĕrare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al **Prafurilor-Seidlitz de A. Moll** în contra greutăților celor mai cerbicóse la **stomach și pântece**, în contra cârceilor și acrelei la stomach, **constipațiunei cronice**, suferinței de ficat, **congestiunei de sânge**, haemorhoidelor și a celor mai diferite **bole femeescĭ** a luat acest medicament de casă o rĕspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — **Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.**

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, décă fiecare sticlă este provĕdută cu marca de scutire și cu plumbul lui **A. Moll.**

Franzbranntwein-ul și sarea este fórte bine cunoscută ca un **remediu poporal** cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de **șoldină și reumatism** și a altor urmărĭ de rĕcĕlă. **Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.**

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salicilic)

La întrebuințarea dilnică, cu deosebire importantă pentru copiĭ de orĭ-ce etate și adulțĭ, asigurĕză cestă apă de gură conservarea sănĕtósă și mai departe a dinților. **Prețul sticlei provĕdute cu marca de apĕrare a lui A. Moll 60 cr.**

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provincią se efectuĕză dilnic prin rambursă postală.

La deposite sĕ se cerĕ **anumit** *preparatele provĕdute cu iscălitura și marca de apĕrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciștĭ **Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen** și **Ed. Kugler**, engros la **D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.**

0—52.

Ajutor grabnic și sigur

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHU ȘI URMARILE ACESTORA!!

Mijlocul celŭ mai bunŭ și eficace pentuu menținerea sănĕtății, curățirea sucurilorŭ precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ și plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam".

Acestŭ balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din **erburile alpine cele mai bune și tămăduitóre** sĕ dovedesce ca fórte folosiotrŭ în contra tuturorŭ **greutăților de mistuire cârcei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rîgăelei, congestiunilorŭ, haemorhoidelorŭ etc. etc.** In urma eficacității sale a devenitŭ acestŭ balsamŭ acum unŭ singurŭ și dovedit **medicamentŭ de casă poporal.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscință stau la disposiția!

FIȚĬ ATENȚĬ!!!

Spre a evita înșelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiă-care sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam**, care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învelitŭ în hârtiă grósă albastră, care pórtă în lungulŭ ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler", B. Fragner, Prag, 205—3" în limba germană, boemă, ungarŭ și francezŭ, și carĭ suntŭ provĕdute cu alăturata marcă a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil sĕ póte procura numai în

Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler" Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tóte farmaciile din **Brașovŭ,** precum și tóte farmaciile mai marĭ din monarchia Austro-ungară au depositŭ din acestŭ balsamŭ de viață.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ și prin mii de scrisorĭ de multămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamațiunilorŭ, rănilorŭ și umflăturilorŭ.

Acésta se întrebuințéză cu succesŭ sigurŭ la inflamațiunĭ, la stagnațiunea laptelui și întărirea țîțelorŭ cu ocasiunea înțărcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturĭ la unghe, la panariții (ulcerațiunĭ la degete, la întăriturĭ, umflăturĭ, tumórea glanduleloru limfatice, lipume etc. — Tóte inflamațiunile, umflăturĭ, întăriturĭ se vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ; la casurĭ îusĕ, unde s'a formatŭ deja purolu, absórbe buba și o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre á 25 și 35 cr.

Fiți atenți!

De-óre-ce alifia de casă universală de Praga sĕ imitéză fórte desŭ, facŭ pe fiă-cine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se preparéză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă, décă cutiórele din metalŭ galbinŭ, în carĭ se pune, suntŭ înfășurate în hârtiă roșiă pe care se află tipărită în 9 limbĭ esplicațiunea cum sĕ se întrebuințeze, împachetate și în cartóne vinete, — carĭ suntŭ provĕdute cu marca făbricei de mai susŭ.

Balsam pentru auș.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mai probatŭ și prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea aușului greu și spre redobêndirea aușului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

1. Dela Pesta la Brașov:

Tr. accelerat: 5 óre 07 m. diminița.
Trenul de persóne: 8 óre diminița.
Trenul accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 óre 25 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașov:

Trenul accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenul mixt: 5 óre 20 m. după amédĭ.
Trenul de persóne: 9 óre 8 minute séra.
Trenul accel.: 10 óre 19 minute séra.

3. Dela Zĕrnesci la Brașov: (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 7 óre 44 min. diminița.
Trenul mixt: 1 óră 29 min. după am.
Trenul mixt: 8 óre 31 min. séra.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Brașov.

Trenul de pers.: 8 óre 15 min. dimin.
Trenul de persóne: 1 óră 46 m. d am.
Trenul mixt: 7 óre 12 min. séra.

5. Dela Sinaia la Brașov*)

Trenul de persóne 7 óre 40 m. dim.

Plecarea trenurilor din Braș.

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 óre 8 min. diminița.
Trenul accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenul de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. accelerat: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Brașov la Bucuresci:

Trenul de pers.: 3 óre 55 min. dimin.
Tr. accelerat: 5 óre 14 m. dimin.
Trenul mixt: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenul accel.: 2 óre 19 min. după am.

3. Dela Brașov la Zĕrnesci. (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 8 óre 35 min. diminița.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenul mixt: 4 óre 30 min. dim.

4. Dela Brașov la Ch.-Oșorheiu.

Trenul de persóne: 3 óre 1 după am.
Trenul mixt: 8 óre 50 minute dimin.
Trenul de pers.: 5 óre 20 min. dimin.

5. Dela Brașov la Sinaia*)

Trenul de persóne 6 óre 40 min. séra.

*) Acest tren circulĕză unmai Joia Dumineca și la sĕrbătorĭ.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.